

Kancelária Národnej rady Slovenskej republiky
Odbor Parlamentný inštitút

Edícia: Porovnávacie analýzy

02/2020

Povolebné formovanie vlády na Slovensku a vo vybraných štátoch Európskej únie

Vypracovali: Mgr. Martin Mališka, Mgr. Peter Plenta, PhD.,
RNDr. Katarína Kubišová, Odbor Parlamentný
inštitút a Mgr. Katarína Boďová, Oddelenie
Parlamentná knižnica

Schválila: Mgr. Natália Švecová, riaditeľka Odboru Parlamentný
inštitút

Bratislava

19. marca 2020

Anotácia:

Predložený materiál sa venuje analýze procesu formovania vlády po parlamentných voľbách, a to z hľadiska politologického a právneho. Okrem Slovenska sa autori venujú aj tvorbe vlád v ČR, Estónsku, Fínsku, Grécku, Slovinsku, Chorvátsku, Poľsku a Švédsku.

Kľúčové slová:

parlamentné voľby,
zostavovanie vlády,
vymenovanie vlády,
úloha parlamentu
a hlavy štátu,
vláda, predseda vlády

Postavenie Odboru Parlamentný inštitút definuje § 144 zákona NR SR č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky, podľa ktorého Parlamentný inštitút plní informačné, vzdelávacie a dokumentačné úlohy súvisiace s činnosťou NR SR a jej poslancov. Súčasťou odboru je aj Oddelenie Parlamentná knižnica a Oddelenie Parlamentný archív.

V rámci informačnej činnosti Odbor Parlamentný inštitút vydáva spravidla tieto informačno-analytické materiály:

V oblasti vzdelávania Odbor Parlamentný inštitút zastrešuje úvodné inštruktážne semináre najmä pre novozvolených poslancov, účasť Kancelárie NR SR na parlamentnej rozvojovej spolupráci určenej pre zahraničné parlamenty, stážový program pre študentov vysokých škôl, ako aj ďalšiu vzdelávaciu, prednáškovú a publikačnú činnosť.

Materiál slúži výlučne pre poslancov Národnej rady Slovenskej republiky a zamestnancov Kancelárie NR SR a nemôže v plnej miere nahrádzať právne alebo iné odborné poradenstvo v danej oblasti. Údaje, použité v materiáli, sú aktuálne k dátumu jeho zverejnenia. Zverejňovanie materiálu je možné iba so súhlasom Odboru Parlamentný inštitút a autorov.

Obsah

Obsah.....	3
Úvod.....	4
1. Formovanie vlády - teoretické východiská.....	5
1.1 Úloha hlavy štátu pri formovaní vlády	5
1.2 Úloha parlamentu pri formovaní vlády	6
1.3 Alternatívne riešenia, vyplývajúce zo skúseností iných štátov.....	8
2. Formovanie vlády po voľbách v podmienkach Slovenskej republiky	10
2.1 Vymenovanie predsedu vlády.....	11
2.2 Poverenie zostavením vlády	12
2.3 Vymenovanie ostatných členov vlády.....	17
3. Formovanie vlády vo vybraných štátoch Európskej únie.....	19
Česká republika	20
Estónska republika	22
Fínska republika.....	23
Grécka republika.....	24
Chorvátska republika.....	25
Poľská republika	26
Slovinská republika	27
Švédске kráľovstvo.....	28
Záver	29
Použité zdroje.....	31
Odborná literatúra	31
Právne predpisy	33
Príloha - rešerš Oddelenia Parlamentná knižnica.....	35

Úvod

Predložený materiál sa venuje formovaniu vlády po parlamentných voľbách z politologického a právneho hľadiska. Okrem Slovenskej republiky sa autori venujú aj procesu tvorby vlád v Českej republike, Estónskej republike, Fínskej republike, Gréckej republike, Chorvátskej republike, Poľskej republike, Slovinskej republike a Švédskom kráľovstve. Štáty boli vybrané s ohľadom na porovnateľný systém parlamentnej demokracie, ale s rozdielnymi charakteristikami formovania vlády, a to najmä s ohľadom na ústavou stanovené pravidlá, obmedzenia politických aktérov a časové lehoty.

Analýza sa zameriava na kľúčové otázky spojené s formovaním novej vlády po parlamentných voľbách. Ústrednými témami sú poverenie zostavením vlády, vymenovanie predsedu a ostatných členov vlády, ako aj možnosti riešenia situácie, kedy nie je možné zostaviť vládu s jasnou väčšinou v parlamente. Vo svetle uvedených tém sa autori zameriavajú nielen na medzinárodné porovnanie vybraných ústavných systémov, ale aj na historickú analýzu formovania vlád v dejinách samostatnej Slovenskej republiky.

Materiál pozostáva z troch hlavných častí a záveru. V prvej časti autori diskutujú proces formovania vlády z teoretickej perspektívy zameranej na hlavné princípy, úlohu hlavy štátu a úlohu parlamentu. Druhá časť analyzuje ústavno-právny rámec formovania vlády po voľbách v Slovenskej republike. Tretia časť je zameraná na komparatívnu analýzu ústavných systémov vyššie uvedených štátov.

1. Formovanie vlády - teoretické východiská

1.1 Úloha hlavy štátu pri formovaní vlády

Hlavným znakom reprezentatívnej parlamentnej demokracie je, že moc vychádza od občanov, ktorí ju vykonávajú **prostredníctvom volených zástupcov**. Členmi vlád sú tak spravidla členovia politických strán alebo ich nominanti. Takýto typ **straníckej vlády** sa v Európe stal normou po druhej svetovej vojne.¹ Hlavným cieľom procesu vytvárania vlády je **vybrať a vymenovať predsedu vlády**, ktorého vláda má dôveru parlamentu a môže efektívne vládnuť.

Táto dôvera je zvyčajne aj formálne vyjadrená podporou vládneho programu alebo **vytvetením dôvery**. Niektoré štáty však nemajú presne špecifikované pravidlá, ako sa vláda formuje a spoliehajú sa na nepísané zvyky a tradície rešpektované politickými hráčmi.

Väčšina štátov sa však opiera o **písané pravidlá** či už v ústave, zákonoch alebo aj podzákonných normách.² Jednotlivé štáty sa od seba **odlišujú v miere voľnosti**, ktorú pravidlá dávajú aktérom, napríklad vzhľadom na časové lehoty alebo počet pokusov na zostavenie vlády.

Štáty sa tiež **odlišujú úlohou hlavy štátu** v procese formovania vlády. Hlava štátu (prezident alebo monarcha) má zvyčajne najmä reprezentatívne úlohy, avšak často **nominuje alebo menuje predsedu vlády**. V niektorých štátoch sa od hlavy štátu očakáva, na základe zvyku alebo ústavných pravidiel, že vymenuje predsedu vlády, ktorý má dôveru parlamentu, ponechávajúc na hlave štátu, aby **identifikovala takú osobu na základe volebných výsledkov**. Alternatívne môže hlava štátu nominovať **kandidáta na premiéra**, ktorý však musí získať podporu parlamentu v schvaľovacom procese buď pred vymenovaním, alebo v rámci špecifikovaného obdobia po vymenovaní. **Schvaľovací proces** má zvyčajne podobu hlasovania **v parlamente**, demonštrujúceho, že tvoriaca sa alebo už sformovaná vláda má väčšinovú podporu. Môže mať formu **hlasovania o predsedovi vlády, vládne, programe, individuálnych ministroch alebo ich kombináciou**.³

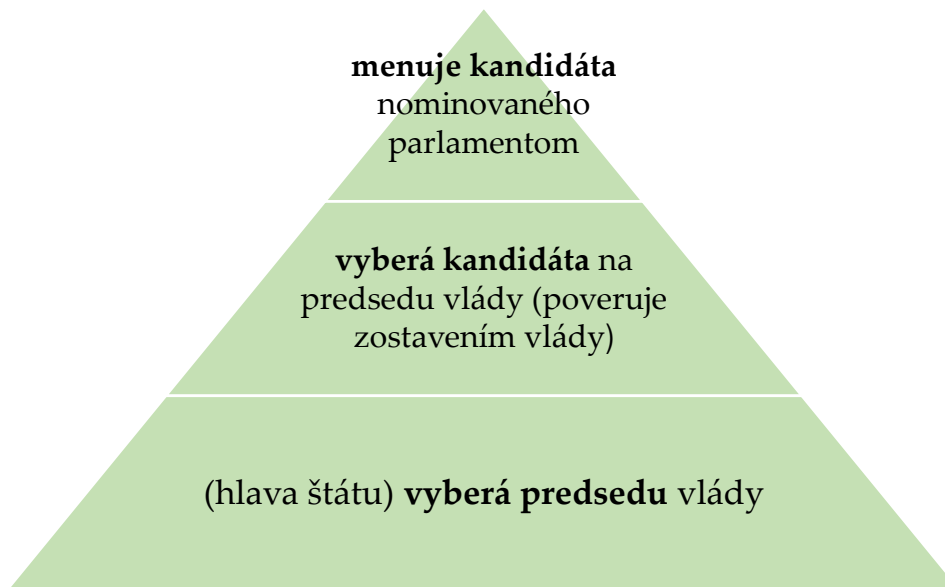
Existujú tiež prípady, v ktorých **parlament môže nominovať vlastného kandidáta** na predsedu vlády (Írsko), alebo kde sa **volí predseda vlády** v otvorenej voľbe. V takýchto

¹ Brunclík, M. 2018. Úřednické kabinety v Evropě. Habilitační práce. Praha: Univerzita Karlova.

² Bulmer, E. 2017. *Government Formation and Removal Mechanisms*. International IDEA Constitution-Building Primer 17. Dostupné on-line na: <https://www.idea.int/sites/default/files/publications/government-formation-and-removal-mechanisms-primer.pdf>

³ Cheibub, J.A., Martin, S. and Rasch, B.E. 2015. Government Selection and Executive Powers: Constitutional Design in Parliamentary Democracies. *West European Politics*, 38:5, 969-996

prípadoch je úloha hlavy štátu obmedzená na formálne menovanie osoby zvolenej parlamentom. Avšak aj v štátoch, kde má hlava štátu minimálny vplyv na výber predsedu vlády, si uchováva aspoň formálnu či symbolickú úlohu, napríklad cez formálnu nomináciu, ktorú potvrdzuje parlament alebo cez menovanie kandidáta schváleného parlamentom. Týmto aktom hlava štátu formálne udeľuje legitimitu a autoritu predsedovi vlády.⁴

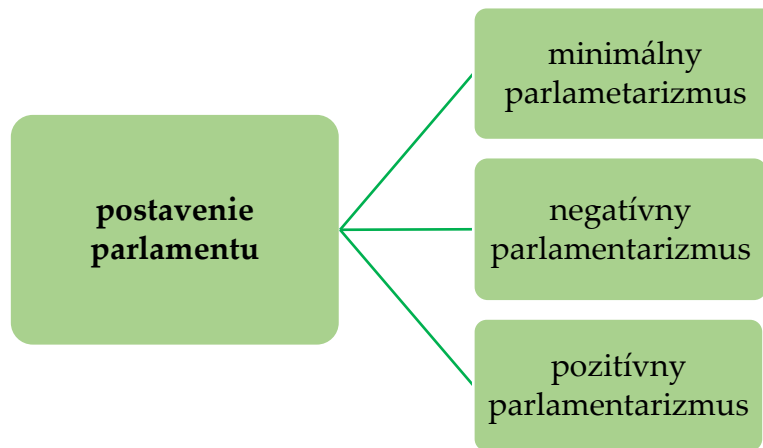
Informačná grafika: Možná úloha hlavy štátu pri formovaní vlády.

1.2 Úloha parlamentu pri formovaní vlády

Proces výberu predsedu vlády závisí aj od postavenia parlamentu v ústavnom systéme. Na základe miery kompetencií parlamentu môžeme štáty rozdeliť na **minimálnu, negatívnu alebo pozitívnu formu parlamentarizmu**. V prípade minimálnej formy ústava odkazuje len na všeobecné princípy parlamentarizmu, bez stanovenia presných postupov, ako sa formuje vláda. Negatívny parlamentarizmus znamená, že v ústave je stanovená možnosť vyslovenia nedôvery vláde, avšak ústava nevyžaduje formálne hlasovanie parlamentu, ktorým by parlament vyberal alebo potvrdzoval predsedu vlády. Pozitívny parlamentarizmus naopak žiada, aby bol súhlas parlamentu s nomináciou/vymenovaním predsedu vlády formálne vyjadrený hlasovaním.⁵

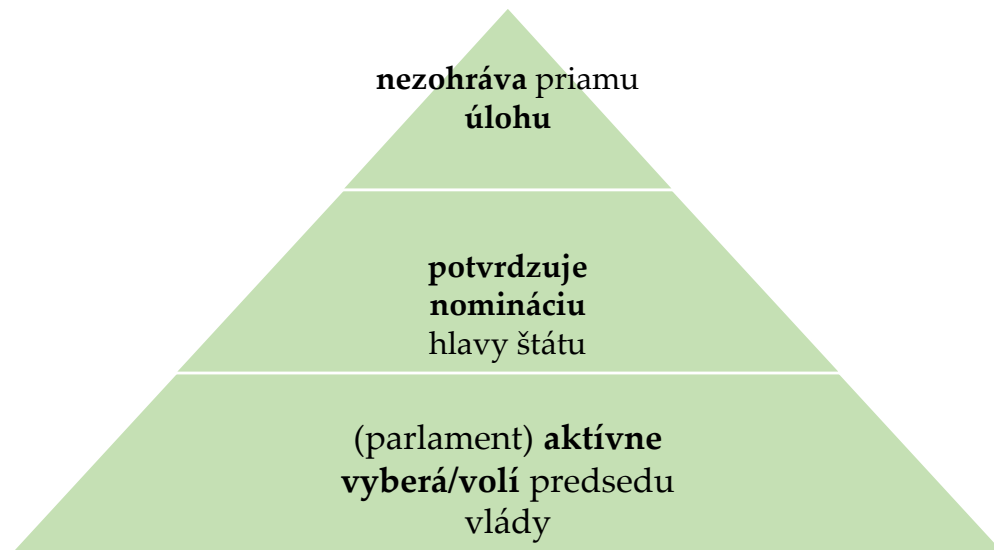
⁴ Bulmer, E. 2017. *Government Formation and Removal Mechanisms*. International IDEA Constitution-Building Primer 17. Dostupné on-line na: <https://www.idea.int/sites/default/files/publications/government-formation-and-removal-mechanisms-primer.pdf>

⁵ Tamtiež.

Informačná grafika: Možné formy parlamentarizmu.

Niektoré parlamenty **proaktívne** vyberajú vládu (Írsko), iné parlamenty hlasujú **reaktívne**, o potvrdení už vymenovaného predsedu vlády (Česká republika), zatiaľ čo v ďalších štátoch parlamenty **nehlasujú vôbec** alebo majú len obmedzenú úlohu pri výbere vlády (Nórsko). Len šesť európskych štátov má takú formu parlamentarizmu, v ktorej parlament nezohráva priamu úlohu pri formovaní vlády: Dánsko, Francúzsko, Island, Holandsko, Nórsko a Rakúsko.⁶ V týchto štátoch neexistujú formálne mechanizmy, ktoré by parlamentu umožnili zvrátiť výber predsedu vlády.⁷

Informačná grafika: Možná úloha parlamentu pri formovaní vlády.

Väčšina európskych parlamentných demokracií vyžaduje, aby vláda čelila niektorému typu **schvaľovacieho hlasovania**. V niektorých štátoch schvaľovací proces znamená, že

⁶ Francúzsko má poloprezidentský systém a Rakúsko kancelársky systém.

⁷ Cheibub, J.A., Martin, S. and Rasch, B.E. 2015. Government Selection and Executive Powers: Constitutional Design in Parliamentary Democracies. *West European Politics*, 38:5, 969-996

parlament **nominuje a vyberie** osobu, ktorá získa právo, aby zostavila vládu. Inými slovami, parlament je plne zodpovedný za výber predsedu vlády. Predseda vlády potom zostavuje vládu a má zodpovednosť za to, kto obsadí jednotlivé ministerstvá a aký bude vládny program. Vo väčšine prípadov tak parlament po výbere predsedu vlády nehrá žiadnu ďalšiu úlohu vo formovaní vlády.⁸

V iných štátoch schvaľovací proces zahŕňa **potvrdenie alebo odmietnutie vlády**, ktorá je už v úrade. V týchto systémoch hlava štátu poverí zostavením vlády osobu, ktorá vyjednáva so stranami o zložení vlády a vládnom programe. Vyjednávania musia byť často dokončené v rámci určitého časového limitu, na konci ktorého musí vláda predstúpiť pred parlament. Ak vláda uspeje v hlasovaní, tak pokračuje v úrade. Ak **dôveru** nezíska, musí rezignovať a proces formovania sa začne opätovne, alebo je parlament rozpustený.⁹ V prvom prípade je parlament zahrnutý na začiatku vyjednávania o formovaní vlády, zatiaľ čo v druhom prípade na jeho konci.

Proces formovania vlády ovplyvňujú okrem vyššie spomenutých faktorov aj ďalšie **charakteristiky parlamentných systémov**. Medzi najvýznamnejšie z nich patria:

- a) časové lehoty na vytvorenie vlády a získanie dôvery parlamentu;
- b) stanovený počet pokusov na sformovanie vlády;
- c) variácie inštitúcií, ktoré nominujú kandidátov na predsedu vlády;
- d) požadovaná väčšina v parlamente: absolútna alebo jednoduchá väčšina;
- e) spôsob hlasovania: verejný alebo tajný;
- f) mechanizmus na prelomenie prípadného povolebného patu.¹⁰

1.3 Alternatívne riešenia, vyplývajúce zo skúseností iných štátov

Za opak straníckych vlád sa dajú označiť tzv. **úradnícke vlády**, ktoré však v európskom kontexte tvoria **len malú časť** vládnych kabinetov. Slovenská republika takúto tradíciu nemá, hoci sa úradnícke vlády pomerne často vyskytovali v medzivojnovom Československu. Úradnícke vlády sa však **formujú podobne** ako stranícke vlády a aj úradnícka vláda **vyžaduje podporu od parlamentnej väčšiny**. Jednou z mála výnimiek v európskom kontexte bola úradnícka vláda Jiřího Rusnoka v Českej republike,¹¹ ktorá vznikla proti vôli všetkých vtedajších parlamentných strán. Tie požadovali buď predčasné voľby, alebo deklarovali, že

⁸ Tamtiež.

⁹ Rasch, B.E., Martin, S. Cheibus, J.A. 2015. Parliaments and Government Formation. Unpacking Investiture Rules. Oxford University Press.

¹⁰ Bulmer, E. 2017. Government Formation and Removal Mechanisms. International IDEA Constitution-Building Primer 17. Dostupné on-line na: <https://www.idea.int/sites/default/files/publications/government-formation-and-removal-mechanisms-primer.pdf>

¹¹ Je označovaná aj ako „prezidentský kabinet“. Keďže vznikla najmä kvôli podpore od prezidenta Miloša Zemana.

majú dostatok hlasov na vytvorenie novej parlamentnej väčšiny. Táto vláda nezískala dôveru parlamentu, no vládla naďalej v demisii. Odborníci ju označovali za vládu, ktorá vznikla na hrane ústavnosti odporujúcej logike parlamentnej demokracie.¹²

Technokratické vlády v parlamentných demokraciách majú spravidla tri základné charakteristiky:

- a) predsedom vlády je nestraník a odborník: nie je členom politickej strany, nevykonával verejné funkcie pod záštitou žiadnej politickej strany a má všeobecne uznávané odborné znalosti a schopnosti;
- b) väčšinu členov vlády tvoria nestraníci (existujú aj prípady, kedy bola úradnícka vláda vedená nestraníkom, ale väčšina ministrov boli stranícky nominanti);
- c) mandát je obmedzený časovo aj programovo (hoci nie nevyhnutne formálne): vláda má vládnuť do predčasných volieb a zostavenia straníckej vlády. Vláda má udržiavať status quo a nezačínať rozsiahle reformy. Výnimku tvoria „krízové“ kabinety.¹³

Úradnícke vlády môžu vzniknúť za štyroch okolností: (1) keď predchádzajúcej vláde vypršal mandát; (2) keď predchádzajúca vláda podala demisiu, bola jej vyslovená nedôvera, nezískala dôveru parlamentu, či v prípade smrti premiéra; (3) ako následok zlyhania povolebného vyjednávania, keď sa nepodarilo zostaviť stranícku vládu; (4) vzniku vlády predchádza rozhodnutie parlamentu napríklad v podobe prijatia novej ústavy.¹⁴

Tieto vlády sú často vystavené aj kritike. Medzi najväznejšie výhrady patrí, že podkopávajú demokraciu, sú nelegitímne a neústavné. Voči týmto výhradám však existuje celý rad protiargumentov. Medzi tie hlavné patrí, že aj úradnícka vláda v parlamentných systémoch musí mať podporu parlamentu.¹⁵ V drvivej väčšine prípadov sú úradnícke vlády vytvorené v súlade s ústavnými procedúrami, ktoré regulujú formovanie vlády.¹⁶ Legitimita úradníckych vlád sa odvodzuje od toho, ako úspešne zvládajú svoju agendu a ako ich ľudia vnímajú. Napríklad úradnícka vláda Jana Fischera v Českej republike dosiahla najvyššiu mieru popularity v histórii a podobne tak Jan Fischer bol najpopulárnejším predsedom vlády.¹⁷

¹² Brunclík, M. 2018. Úřednické kabinety v Evropě. Habilitačná práca. Praha: Univerzita Karlova a Brunclík, M. 2014. Co jsou úřednické kabinety a za jakých okolností vznikají? Česká republika v mezinárodním srovnání. Acta Politologica 6, 1, 1-23.

¹³ McDonnell, M. & Valbruzzi, M. 2014. Defining and classifying technocrat-led and technocratic governments. European Journal of Political Research 53: 654–671.

¹⁴ Brunclík, M. 2014. Co jsou úřednické kabinety a za jakých okolností vznikají? Česká republika v mezinárodním srovnání. Acta Politologica 6, 1, 1-23.

¹⁵ Cotta, M. 2018. Technocratic Government versus Party Government? Non-partisan Ministers and the Changing Parameters of Political Leadership in European Democracies. In A. Costa Pinto et al. (eds.), Technocratic Ministers and Political Leadership in European Democracies, Palgrave Studies in Political Leadership.

¹⁶ Brunclík, M. 2018. Úřednické kabinety v Evropě. Habilitačná práca. Praha: Univerzita Karlova.

¹⁷ Hanley, S. 2017. Legitimacy and the Paradox of Technocratic Government in Newer European Democracies: The Fischer Administration in the Czech Republic Revisited. East European Politics and Societies and Cultures.

2. Formovanie vlády po voľbách v podmienkach Slovenskej republiky

Vláda Slovenskej republiky (ďalej len ako „vláda“) je v zákone č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky popri prezidentovi Slovenskej republiky (ďalej len ako „prezident“) zaradená v šiestej hlave s názvom „Výkonná moc“. Na rozdiel od prezidenta nie je vláda, ako zložka výkonnej moci, volená, ale je **menovaná**.¹⁸

Ústava Slovenskej republiky nepredpokladá, že by vláda neexistovala, ako je to napríklad v prípade prezidenta, kedy Ústava SR upravuje zastupovanie prezidenta¹⁹. Uvedené platí aj v povolebnej situácii. V zmysle článku 117 Ústavy SR podá vláda (z predchádzajúceho volebného obdobia) demisiu vždy po ustanovujúcej schôdzi novozvolenej NR SR. Vláda však vykonáva **svoju funkciu až do utvorenia novej vlády**. Predmetným spôsobom je zabezpečené, že vláda bude existovať aj v prípade, ak by formovanie vlády po voľbách trvalo dlhšiu dobu, čo sa však v Slovenskej republike nestáva príliš často. Ústava SR síce nestanovuje **žiadne obmedzenia** pre výkon funkcie vlády v demisii, na rozdiel od vlády, ktorej nebola vyslovená dôvera alebo jej bola vyslovená nedôvera²⁰, ale je vecou politickej kultúry, aby vláda v demisii vykonávala iba nevyhnutné úkony.

Tabuľka č. 1 Časový prehľad zostavovania vlád (pozn. aut. - v čase publikovania materiálu nebola vláda Igora Matoviča ešte vymenovaná)

Dátum konania volieb	Predseda vlády	Vymenovanie vlády	Počet dní od volieb k vymenovaniu
30. a 1. októbra 1994	Vladimír Mečiar	13. decembra 1994	73
25. a 26. septembra 1998	Mikuláš Dzurinda	30. októbra 1998	34
20. a 21. septembra 2002	Mikuláš Dzurinda	16. októbra 2002	25
17. júna 2006	Robert Fico	4. júla 2006	17
12. júna 2010	Iveta Radičová	9. júla 2010	27
10. marca 2012	Robert Fico	4. apríla 2012	25
5. marca 2016	Robert Fico	23. marca 2016	18
29. februára 2020	Igor Matovič	pravdepodobne 21. marca 2020	pravdepodobne 21

¹⁸ Čl. 110 ods. 1 a 111 Ústavy SR. Dostupné na internete: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1992/460/20190701#ustavnyclanok-110.odsek-1> a <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1992/460/20190701#ustavnyclanok-111.odsek-1> [cit. 20.02.2020].

¹⁹ Čl. 105 ods. 1 Ústavy SR. Dostupné na internete: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1992/460/20190701#ustavnyclanok-105.odsek-1> [cit. 21.02.2020].

²⁰ Čl. 115 ods. 3 Ústavy SR. Dostupné na internete: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1992/460/#ustavnyclanok-115.odsek-3> [cit. 21.02.2020].

2.1 Vymenovanie predsedu vlády

Formovanie novej vlády po voľbách sa začína pri osobe predsedu vlády. V zmysle Ústavy Slovenskej republiky: „Predsedu vlády **vymenúva a odvoláva prezident** Slovenskej republiky.“²¹ Vo vzťahu k osobe predsedu vlády stanovuje Ústava SR nasledovné kritériá:

1. **občan** Slovenskej republiky,
2. **voliteľný** do Národnej rady Slovenskej republiky,²² t. z.:
 - a. občan Slovenskej republiky,
 - b. najneskôr v deň konania volieb dovŕši **21 rokov veku**,
 - c. má **trvalý pobyt** na území Slovenskej republiky,²³
 - d. **absencia prekážok** byť volený²⁴, t. z.:
 - i. výkon trestu odňatia slobody,
 - ii. právoplatné odsúdenie za úmyselný trestný čin, ak odsúdenie nebolo zahladené,
 - iii. pozbavenie spôsobilosti na právne úkony²⁵.

Iné podmienky vo vzťahu k osobe predsedu vlády nie sú v Ústave SR explicitne vyjadrené. Teoreticky tak prezident môže vymenovať za predsedu vlády hocikáku osobu, ktorá spĺňa vyššie uvedené podmienky. Existujú ale ďalšie skutočnosti, ktoré tvoria mantinely pre postup prezidenta pri výbere predsedu vlády.

Keďže vláda (alebo jej predseda) nie je volená priamo ľuďom, tak závisí od Národnej rady Slovenskej republiky. Táto závislosť sa prejavuje **zodpovednosťou vlády NR SR**²⁶ a tiež inštitútom vyslovenia dôvery, respektíve nedôvery NR SR vláde²⁷. Tento systém sa označuje

²¹ Čl. 110 ods. 1 Ústavy SR. Dostupné na internete: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1992/460/20190701#ustavnyclanok-110.odsek-1> [cit. 30.01.2020].

²² Čl. 110 ods. 1 Ústavy SR. Dostupné na internete: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1992/460/20190701#ustavnyclanok-110.odsek-2> [cit. 30.01.2020].

²³ § 43 zákona č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva. Dostupné na internete: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2014/180/?ucinnost=04.11.2019#paragraf-43> [cit. 30.01.2020].

²⁴ § 6 zákona č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva. Dostupné na internete: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2014/180/?ucinnost=04.11.2019#paragraf-6> [cit. 30.01.2020].

²⁵ Pozbavenie spôsobilosti na právne úkony upravuje § 10 odsek 1 zákona č. 40/1964 Z. z. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov. V súčasnosti je však dané ustanovenie reálne nevykonateľné, keďže zákon č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok v znení neskorších predpisov v druhom oddieli tretej hlavy druhej časti (§ 231 a nasl.) neupravuje možnosť rozhodovať o pozbavení spôsobilosti na právne úkony. Možno teda konštatovať, že pozbavenie spôsobilosti na právne úkony je z hmotnoprávneho hľadiska možné, ale procesnoprávne nevykonateľné, keďže je v rozpore s ľudskoprávnymi štandardami, ako sa konštatuje aj v dôvodovej správe k Civilnému mimosporovému poriadku (dostupné na internete: <https://www.nrsr.sk/web/Dynamic/DocumentPreview.aspx?DocID=408723> [cit. 30.01.2020]).

²⁶ Čl. 114 ods. 1 Ústavy SR. Dostupné na internete: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1992/460/20190701#ustavnyclanok-114.odsek-1> [cit. 30.01.2020].

²⁷ Čl. 113 a 114 Ústavy SR. Dostupné na internete: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1992/460/20190701#ustavnyclanok-114.odsek-1> [cit. 30.01.2020].

ako parlamentarizmus alebo **parlamentná demokracia**. Aby teda vláda, ktorá vznikla po voľbách, mohla plniť svoje kompetencie v plnej miere, bez obmedzení, tak potrebuje, aby jej NR SR vyslovila dôveru. Na uvedený krok potrebuje dostatočnú podporu v NR SR.²⁸ V pomernom volebnom systéme, ktorý sa používa v Slovenskej republike, však iba výnimočne nastáva situácia, že jedna strana získa absolútnu väčšinu poslancov. Preto sa na podpore vláde musia dohodnúť viaceré politické strany zastúpené v NR SR.

Keďže potenciálny predseda vlády musí väčšinou rokovať o podpore pre svoju vládu aj s inými stranami, tak sa v systéme Slovenskej republiky ustálil **inštitút poverenia zostavením vlády**. O poverení zostavením vlády však v texte Ústavy Slovenskej republiky nie je žiadna zmienka. Je to (vznikajúca) ústavná zvyklosť, tradícia, ktorá predchádza a zatiaľ vždy predchádzala vymenovaniu predsedu vlády. Podľa Gibu²⁹ nie je ustálená a stále je v procese vzniku (formácie), podobný názor zastávajú aj Orosz a Volčko.³⁰

Ústavná **zvyklosť** predstavuje pravidlo správania sa v ústavne relevantných vzťahoch, ktoré neformálnym spôsobom dopĺňa ústavný text. Nie je teda formálnym prameňom práva, ale má svoj vplyv na fungovanie slovenského ústavného systému. Tradične sa ústavné zvyklosti formujú dlhodobým a opakovaným uplatňovaním v ústavno-politickej praxi (*longa consuetudo*). Súčasne je pre ich existenciu nevyhnutné, aby v danom spoločenstve panovalo konsenzuálne presvedčenie o ich právnej záväznosti (*opinio iuris*).³¹ Ich vymožitelnosť je však problematická, do úvahy prichádza ich využitie pri výklade Ústavy SR Ústavným súdom Slovenskej republiky.

2.2 Poverenie zostavením vlády

Ako už bolo uvedené, pre vznik ústavnej zvyklosti je potrebné opakované uplatňovanie a presvedčenie o jej právnej záväznosti. Preto uvádzame historický prehľad využívania inštitútu poverenia zostavením vlády.

²⁸ Na vyslovenie dôvery vláde postačuje súhlas nadpolovičnej väčšiny prítomných poslancov. Pozri článok 84 odsek 2 Ústavy SR.

²⁹ GIBA, M.: Nepísané ústavné pravidlá a vznik vlády. Čo poradiť prezidentke?. Dostupné na internete: <https://dennikn.sk/1732624/nepisane-ustavne-pravidla-a-vznik-vlady-co-poradit-prezidentke/> [cit. 25.02.2020].

³⁰ OROSZ, L., VOLČKO, V.: Ústavné zvyklosti a ich vplyv na interpretáciu, aplikáciu a zmenu práva. s. 8. Dostupné na internete: https://www.ustavnysud.sk/documents/10182/992164/ust_zvyk.pdf/308e3314-1bf3-4f4a-9fbb-061db53f0139 [cit. 20.02.2020].

³¹ GIBA, M. a kol.: Ústavné právo. Bratislava: Wolters Kluwer, 2019, s. 87. ISBN 978-880-571-0086-7.

Tabuľka č. 2 Prehľad poverení pre vymenovaných predsedov vlád (pozn. aut. - v čase publikovania materiálu nebola vláda Igora Matoviča ešte vymenovaná)

Dátum konania volieb	Predseda vlády	Poverenie	Vymenovanie vlády	Hlasovanie o dôvere v NR SR
30. a 1. októbra 1994	Vladimír Mečiar	31. októbra 1994	13. decembra 1994	83 zo 139
25. a 26. septembra 1998	Mikuláš Dzurinda	30. októbra 1998	30. októbra 1998	88 zo 138
20. a 21. septembra 2002	Mikuláš Dzurinda	27. septembra 2002	16. októbra 2002	78 zo 141
17. júna 2006	Robert Fico	20. júna 2006	4. júla 2006	80 zo 135
12. júna 2010	Iveta Radičová	23. júna 2010	9. júla 2010	79 zo 145
10. marca 2012	Robert Fico	15. marca 2012	4. apríla 2012	82 zo 145
5. marca 2016	Robert Fico	9. marca 2016	23. marca 2016	79 zo 142
29. februára 2020	Igor Matovič	4. marca 2020	pravdepodobne 21. marca 2020	-

V dejinách samostatnej Slovenskej republiky sa konalo **osmoro** parlamentných volieb³², teda vláda po voľbách vznikala osemkrát. V roku 1994 poveril prezident Michal Kováč zostavením vlády Vladimíra Mečiara. V roku 1998 poveril predseda NR SR Jozef Migaš, ktorý vykonával právomoci prezidenta, Mikuláša Dzurindu zostavením vlády. V roku 2002 poveril prezident Rudolf Schuster zostavením vlády Mikuláša Dzurindu. Prezident Ivan Gašparovič v roku 2006 poveril zostavením vlády Roberta Fica, v roku 2010 Ivetu Radičovú a v roku 2012 opätovne Roberta Fica. Dokonca aj v roku 2012, keď Smer-SD získal v parlamentných voľbách absolútnu väčšinu 83 mandátov, vtedajší prezident Ivan Gašparovič najskôr poveril Roberta Fica zostavením vlády a až následne ho vymenoval za predsedu vlády. V roku 2016 poveril prezident Andrej Kiska zostavením vlády Roberta Fica. A v roku 2020 poverila prezidentka Zuzana Čaputová zostavením vlády Igora Matoviča.

Z uvedených príkladov je jasné, že poverenie zostavením vlády sa stalo **stabilnou súčasťou** procesu tvorby novej vlády po voľbách do NR SR. **Vymenovaniu** za predsedu vlády **vždy predchádzalo poverenie zostavením vlády**, aj v prípade, že nebolo pochyb o tom, kto sa stane predsedom vlády. Otázkou zostáva však koho má/môže/musí poveriť prezident zostavením vlády?

Pohľad do histórie nám v predmetnom prípade nedáva takú jasnú odpoveď ako v prípade existencie poverenia zostavením vlády. V roku 2020 poverila prezidentka Zuzana

³² V rokoch 1994, 1998, 2002, 2006, 2010, 2012, 2016 a 2020.

Čaputová zostavením vlády Igora Matoviča, predsedu strany, ktorá získala vo voľbách do NR SR najvyšší počet hlasov voličov. V roku 2016 prezident Andrej Kiska poveril zostavením vlády Roberta Fica, predsedu strany, ktorá dostala najvyšší počet hlasov, a vládu sa mu podarilo zostaviť. V roku 2012 dostal poverenie Robert Fico ako predseda strany s najvyšším počtom hlasov od prezidenta Ivana Gašparoviča. Vládu zostavil. V roku 2010 dostal prvý poverenie zostaviť vládu od prezidenta Ivana Gašparoviča Robert Fico, predseda strany s najvyšším počtom hlasov³³. Dostal 10 dní na rokovania s ostatnými stranami a na pokus zostaviť vládnu väčšinu. Úspešný nebol, a preto dostala poverenie volebná líderka (nie predsedníčka) strany s druhým najvyšším počtom hlasov, Iveta Radičová. V roku 2006 udelil prezident Ivan Gašparovič poverenie na zostavenie vlády predsedovi najúspešnejšej strany Robertovi Ficovi, ktorý bol schopný zostaviť vládu.

Zaujímavá situácia nastala v roku 2002. Prezident Rudolf Schuster po voľbách neudelil poverenie na zostavenie vlády predsedovi strany s najvyšším počtom hlasov Vladimírovi Mečiarovi. V pondelok 23. septembra 2002 sa po voľbách stretol prezident s predsedami strán, ktoré sa dostali do NR SR. Nikomu však neudelil poverenie na zostavenie vlády a dal predsedom strán čas na rokovanie o zostavení vlády do piatku 27. septembra 2002.³⁴ V daný deň sa najskôr stretol s Vladimírom Mečiarom, ktorý ho informoval, že nie je schopný zostaviť vládu. Následne prijal predsedu strany s druhým najvyšším počtom hlasov Mikuláša Dzurindu, ktorého poveril zostavením vlády.³⁵ Mikuláš Dzurinda následne aj vládu zostavil.

V roku 1998 vykonával právomoci prezidenta v oblasti vymenovania predsedu a ostatných členov vlády predseda NR SR Ivan Gašparovič, keďže prezident nebol v danej dobe zvolený. Dňa 8. októbra 1998 poveril predseda NR SR zostavením vlády člena HZDS, strany s najvyšším počtom hlasov, Jána Smereka.³⁶ Ten však nebol pri zostavovaní vlády úspešný, preto vrátil poverenie na zostavenie vlády 28. októbra 1998 predsedovi NR SR.³⁷ Následne dňa 29. októbra 1998 sa zišla ustanovujúca schôdza NR SR a zvolila nového predsedu NR SR Jozefa Migaša. Nový predseda NR SR 30. októbra 1998 poveril zostavením vlády Mikuláša Dzurindu, predsedu SDK, ktorá sa vo voľbách umiestnila na druhom mieste. Mikuláš Dzurinda bol úspešný, keďže dohoda na vládnej koalícii vznikla ešte pred jeho poverením. Preto bol vymenovaný za predsedu v ten istý deň, ako bol poverený jej zostavením.³⁸

³³ Správa z 14. júna 2010. Dostupné na internete: https://archiv.prezident.sk/gasparovic/index04d2-3.html?rok-2010&news_id=11526 [cit. 17.02.2020].

³⁴ Správa z 22. septembra 2002. Dostupné na internete: <https://archiv.prezident.sk/schuster/index8d34.html?548> [cit. 17.02.2020].

³⁵ Správa z 27. septembra 2002. Dostupné na internete: <https://archiv.prezident.sk/schuster/index8d34.html?548> [cit. 17.02.2020].

³⁶ Poverenie pre Smereka, Pravda. 10. októbra 1998, ročník 8, č. 234.

³⁷ Krátko, Hospodárske noviny. 29. októbra 1998, č. 208. s. 2.

³⁸ Bude sa na Slovensku dobre žiť?, Hospodárske noviny. 2. novembra 1998, č. 210. s. 1.

Vo voľbách v roku 1994 získala najväčší počet hlasov koalícia HZDS-RSS. Prezident Michal Kováč listom požiadal koalíciu HZDS-RSS, aby rokovala o možnosti zostavenia koalície. Poverenie na zostavenie vlády však udelil Vladimírovi Mečiarovi až 31. októbra 1994. Listom ho poveril zostavením vlády, pričom neurčil termín, do kedy by mala byť zostavená vláda.³⁹ Vladimírovi Mečiarovi sa podarilo zostaviť vládu a 13. decembra 1994 bol vymenovaný za predsedu vlády.

Z analýzy histórie poverovania zostavením vlády po voľbách vidíme niekoľko zaujímavých charakteristík. Vláda bola po voľbách zostavovaná osemkrát. Sedemkrát dostal poverenie zostaviť vládu ako prvý reprezentant strany, ktorá získala vo voľbách najviac hlasov voličov. Výnimkou je rok 2002. Avšak aj v danom roku dostala strana s najvyšším volebným ziskom istý priestor na rokovanie o možnosti vytvoriť vládnu koalíciu. Ide však o jednu výnimku a v nasledujúcom období sa zatiaľ porovnateľný postup neobjavil.

Tabuľka č. 3 Prehľad osôb poverených prezidentom (pozn. aut. - v čase publikovania materiálu nebola vláda Igora Matoviča ešte vymenovaná)

Poverená osoba	Dátum poverenia	Vrátenie poverenia	Vymenovanie vlády
Vladimír Mečiar	31. októbra 1994		13. decembra 1994
Ján Smerek	8. októbra 1998	28. októbra 1998	
Mikuláš Dzurinda	30. októbra 1998		30. októbra 1998
Mikuláš Dzurinda	27. septembra 2002		16. októbra 2002
Robert Fico	20. júna 2006		4. júla 2006
Robert Fico	14. júna 2010	23. júna 2010	
Iveta Radičová	23. júna 2010		8. júla 2010
Robert Fico	15. marca 2012		4. apríla 2012
Robert Fico	9. marca 2016		23. marca 2016
Igor Matovič	4. marca 2020		pravdepodobne 21. marca 2020

Zo siedmich pokusov sa podarilo predsedovi strany s najvyšším počtom hlasov vytvoriť vládu päťkrát⁴⁰. Dvakrát bol úspešný reprezentant strany s druhým najvyšším volebným ziskom. V prvom prípade išlo o predsedu danej strany⁴¹ a v druhom prípade išlo o osobu, ktorá kandidovala z prvého miesta na kandidátke strany s druhým najvyšším počtom hlasov⁴². Zaujímavou je ešte situácia z roku 1998, kedy nebol zostavením vlády poverený predseda strany s najvyšším počtom hlasov alebo kandidát na prvom mieste

³⁹ Náhradníkov pozve prezident, Pravda. 2. novembra 1994, ročník 4, č. 253. s. 1.

⁴⁰ Vladimír Mečiar v roku 1994, Robert Fico v rokoch 2006, 2012, 2016 a Igor Matovič v roku 2020.

⁴¹ Mikuláš Dzurinda v roku 1998.

⁴² Iveta Radičová v roku 2010.

na kandidátke danej strany. Povereným bol člen strany. Nikdy sa nestalo, že by bolo potrebné poveriť tretieho v poradí, ale nie je to vylúčené.

Odpoveď na otázku, koho má/môže/musí poveriť prezident zostavením vlády **nie je úplne jasná**. Ústava SR **žiadnu povinnosť nestanovuje**. Tradične (s jednou výnimkou) dostal poverenie na zostavenie vlády ako prvý reprezentant najúspešnejšej strany vo voľbách do NR SR. Avšak aj v roku 2002, kedy nebol poverený reprezentant najsilnejšej strany, tak prezident vytvoril priestor, aby sa mohol pokúsiť zostaviť vládu. Môžeme teda v tejto súvislosti uvažovať o vzniku ústavnej zvyklosti.

L. Orosz a V. Volčko však tvrdia, že na vznik predmetnej ústavnej zvyklosti nie sú vytvorené dostatočné ústavné predpoklady, keďže článok 101 Ústavy Slovenskej republiky stanovuje, že prezident „svojím rozhodovaním zabezpečuje riadny chod ústavných orgánov“. Podľa ich tvrdenia by mal prezident poveriť zostavením vlády takú osobu, ktorá má reálne predpoklady na zostavenie vlády, keďže záujmom je skoré zostavenie vlády. Keďže poverenie osoby, ktorá nemá šancu zostaviť vládu, by mohlo byť v rozpore s uvedeným článkom.⁴³

Významný vplyv má aj rozloženie síl v NR SR po voľbách (tzv. **koaličný potenciál**). V niektorých prípadoch môže po voľbách vzniknúť jasná väčšina, ktorá bude chcieť spoločne vytvoriť vládu. Môžu však nastať situácie, kedy takáto jasná väčšina nebude možná, respektíve politická realita sa vyvinie iným spôsobom, než sú mnohé odhady a očakávania. Rozhodovanie o osobe, ktorá dostane poverenie ovplyvňuje aj osoba prezidenta a jeho vôľa ovplyvňovať politickú kultúru a tradície, ktorými sa riadi spoločnosť. To je obzvlášť dôležité v situácii, keď výsledkom volieb nie je jasná väčšina. V konečnom dôsledku teda do úvahy prichádza veľké množstvo faktorov, od ktorých závisí **rozhodnutie prezidenta** a je na osobe prezidenta ako vyhodnotí povolebnú situáciu.

Možno teda konštatovať, že poverenie zostavením vlády sa stáva stabilnou súčasťou procesu tvorby vlády. Domnienku, že poverenie má predchádzať vymenovaniu, možno najlepšie ilustrovať na príklade formovania vlády Mikuláša Dzurindu v roku 1998. Mikuláš Dzurinda bol poverený zostavením vlády aj napriek tomu, že to bol čisto formálny krok, keďže vládna koalícia v dobe poverenia už *de facto* existovala. Preto bolo poverenie čisto formálnou záležitosťou, o čom svedčí aj fakt, že vláda bola vymenovaná v deň udelenia poverenia.

⁴³ OROSZ, L., VOLČKO, V.: Ústavné zvyklosti a ich vplyv na interpretáciu, aplikáciu a zmenu práva. s. 8. Dostupné na internete: https://www.ustavnysud.sk/documents/10182/992164/ust_zvyk.pdf/308e3314-1bf3-4f4a-9fbb-061db53f0139 [cit. 20.02.2020].

2.3 Vymenovanie ostatných členov vlády

Vymenovanie ostatných členov vlády upravujú článok 102 ods. 1 písm. g) a článok 111 Ústavy SR. V zmysle článku 111 prezident vymenuje ďalších členov vlády **na návrh predsedu vlády** a poveruje ich riadením ministerstiev. Minister musí spĺňať **rovnaké podmienky** ako predseda vlády.⁴⁴ Najvýznamnejšou otázkou v súvislosti s vymenovaním ďalších členov vlády je, či je prezident povinný vymenovať všetkých navrhnutých kandidátov, alebo môže odmietnuť navrhnutých kandidátov vymenovať. Predmetná otázka sa stala aktuálnou krátko po vzniku Slovenskej republiky, keď prezident požiadal o výklad článkov 111 a 116 ods. 4 Ústavy SR.⁴⁵ Išlo o spor, či je prezident povinný vyhovieť návrhu predsedu vlády na odvolanie člena vlády. Ústavný súd SR v predmetnej veci podal výklad, že prezident **nie je povinný** vyhovieť takémuto návrhu.

*„...[P]rezidentovi Slovenskej republiky vzniká **povinnosť** návrhom predsedu vlády Slovenskej republiky **sa zaoberať**. K splneniu povinnosti prezidenta Slovenskej republiky zaoberať sa návrhom predsedu vlády Slovenskej republiky na odvolanie člena vlády dôjde v okamihu, keď prezident Slovenskej republiky rozhodne, či člena vlády Slovenskej republiky odvolá, alebo návrh predsedu vlády Slovenskej republiky odmietne. Toto rozhodnutie je súčasťou základnej **právomoci** prezidenta Slovenskej republiky.“⁴⁶ Ústavný súd Slovenskej republiky síce v danej veci neriešil otázku týkajúcu sa vymenovania, ale z rozhodnutia je zrejmé, že platí aj pre vymenovanie.⁴⁷ Toto tvrdenie podporuje aj nevymenovanie Ivana Lexu za ministra privatizácie prezidentom Michalom Kováčom v roku 1993.*

Od podania predmetného výkladu došlo k zmene čl. 111 Ústavy SR. Zo znenia „[n]a návrh predsedu vlády prezident Slovenskej republiky **vymenúva a odvoláva** ďalších členov vlády a poveruje ich riadením ministerstiev“ na znenie „[n]a návrh predsedu vlády prezident Slovenskej republiky **vymenuje a odvolá** ďalších členov vlády a poverí ich riadením ministerstiev.“ Cieľom predkladateľa bolo, ako to je uvedené v dôvodovej správe k návrhu zákona, nasledovné: „Navrhovaný text ustanovenia precizuje ústavné vzťahy medzi prezidentom a predsedom a reaguje aj na obsah Uznesenia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. US 39/93 z 2. júna 1993. Ustanovenie deklaruje právo predsedu vlády navrhovať prezidentovi ďalších členov vlády a povinnosť prezidenta návrhy predsedu vlády rešpektovať.“⁴⁸

⁴⁴ Pozri kapitolu 2.1.

⁴⁵ Návrh bol podaný 17. marca 1993.

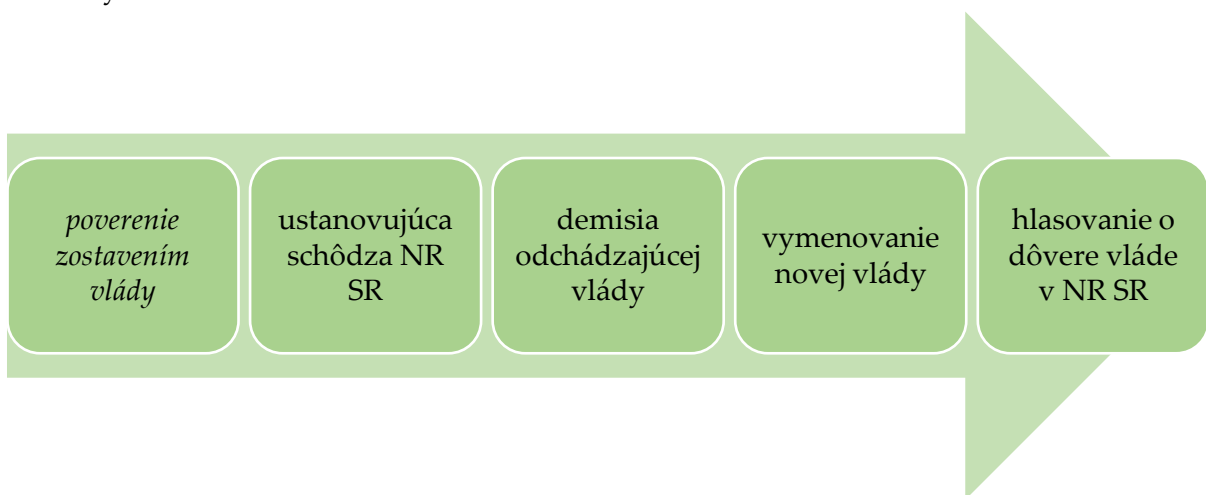
⁴⁶ Uznesenie ÚS SR sp. zn. I. ÚS 39/93 z 2. júna 1993. Dostupné na internete: <https://www.slov-lex.sk/judikaty/-/spisova-znacka/I%252E%2B%25C3%259A%2B39%252F93> [cit. 30.01.2020].

⁴⁷ GIBA, M. a kol.: Ústavné právo. Bratislava: Wolters Kluwer, 2019, s. 242. ISBN 978-880-571-0086-7.

⁴⁸ Tlač č. 58. Dostupné na internete: <https://www.nrsr.sk/dl/Browser/DsDocument?documentId=285230> [cit. 23.02.2020].

V spomínanom uznesení ÚS SR sp. zn. I. ÚS 39/93 Ústavný súd SR uviedol: „V Ústave Slovenskej republiky (č. 460/1992 Zb.) sú uvedené tri typy formulácií pre úpravu právomoci prezidenta. V prvom prípade ide o výslovne priznané oprávnenie vyjadrené formuláciou „môže urobiť“; ... V druhom prípade ide o výslovne určenú povinnosť vyjadrenú formuláciou „je povinný“. ... V treťom prípade ide o formuláciu „urobí“, napríklad „prepožičiava vyznamenania“ (čl. 102 písm. h)), alebo „odvolá člena vlády“ (čl. 116 ods. 7). Táto formulácia nemá jednoznačný obsah. Interpretáciou z nej možno odvodiť oprávnenie, ale aj povinnosť. V dôsledku toho treba odstrániť pochybnosti o obsahu normatívnych viet určených v právnom poriadku Slovenskej republiky a osobitne v jej Ústave.“ Základom argumentácie Ústavného súdu v predmetnom uznesení v prospech neviazanosti prezidenta návrhom predsedu vlády bol ústavnoprávny vzťah prezidenta a predsedu vlády⁴⁹. Je nutné uviesť, že pôvodne predložený návrh zmeny článku 111 Ústavy SR znel nasledovne: „Na návrh predsedu vlády prezident Slovenskej republiky vymenúva a odvoláva ďalších členov vlády a poveruje ich riadením ministerstiev. **Prezident je týmto návrhom viazaný.** Za podpredsedu vlády a ministra môže vymenovať občana, ktorý je voliteľný do Národnej rady Slovenskej republiky.“

Pôvodne navrhované znenie malo za cieľ explicitne stanoviť viazanosť prezidenta návrhom predsedu vlády. Druhá veta navrhovaného znenia článku 111 však bola počas legislatívneho procesu vypustená. Problematickým je aj to, že síce v článku 111 Ústavy SR sa formulácia zmenila z „vymenúva a odvoláva“ na „vymenuje a odvolá“, ale v článku 102 ods. 1 písm. g), ktorý upravuje totožný proces, k zmene nedošlo a obsahuje stále formuláciu „vymenúva a odvoláva“⁵⁰. Spory o výklad predmetného ustanovenia naďalej pretrvávajú a názory sa líšia.⁵¹

Informačná grafika: Proces formovania vlády v SR.

⁴⁹ Napr. „ústavné postavenie prezidenta Slovenskej republiky je v skutočnosti dominantné voči ústavnému postaveniu vlády. Bez prejavu vôle prezidenta nedôjde k vzniku ani zániku členstva vo vláde (čl. 111). Z tohto postavenia vyplýva relatívna, nie absolútna dominancia prezidenta Slovenskej republiky vo vzťahu k vláde.“

⁵⁰ Čl. 102 ods. 1 písm. g) Ústavy SR. Dostupné na internete: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1992/460/#ustavnyclanok-102.odsek-1.pismeno-g> [cit. 25.02.2020].

⁵¹ Pozri BALOG, B., TRELLOVÁ, L.: Kreačná právomoc prezidenta Slovenskej republiky - právo alebo povinnosť? (Interpretačné a aplikačné problémy ústavného vyjadrenia). Právnik, 149, č. 8, 2010, s. 808. a GIBA, M. a kol.: Ústavné právo. Bratislava: Wolters Kluwer, 2019, s. 244. ISBN 978-880-571-0086-7.

3. Formovanie vlády vo vybraných štátoch Európskej únie

Predmetom komparatívnej analýzy je osem štátov, menovite Česká republika, Estónska republika, Fínska republika, Grécka republika, Chorvátska republika, Poľská republika, Slovinská republika a Švédske kráľovstvo. Cieľom je poukázať na rozličné spôsoby, aký sú formované vlády po voľbách v iných štátoch.

Vo väčšine skúmaných štátov vyberá predsedu vlády prezident, výnimkou je situácia, keď predsedu vlády volí parlament (*Fínsko*), a keď predsedu vlády navrhuje predseda parlamentu (*Švédsko*).

Vo všetkých štátoch musí získať vláda dôveru parlamentu. Niektoré štáty (*napr. Česko, Estónsko, Fínsko*) vyžadujú iba nadpolovičnú väčšinu prítomných poslancov, iné zas vyžadujú nadpolovičnú väčšinu všetkých poslancov (*napr. Chorvátsko a Slovinsko*).

Zaujímavý je prípad Estónska, ktoré má pre každý úkon stanovenú lehotu (*napr. poverenie predsedu vlády prezidentom do 14 dní, predstavenie zoznamu členov vlády do 7 dní, vymenovanie členov vlády od 3 dní*).

Systém niektorých štátov umožňuje jednoduchšiu tvorbu menšinových vlád. Príkladom je Švédsko, kde sa nehlasuje za ale proti. Kandidát je vymenovaný, ak proti nemu nehlasuje nadpolovičná väčšina poslancov.

Stručné zhrnutie

- Prezident menuje predsedu vlády po voľbách.
- Vymenovaná vláda musí získať dôveru Poslaneckej snemovne (PS).
- Prezident môže vymenovať predsedu vlády (v prípade nezískania dôvery PS) **dvakrát**.
- Následne navrhuje predsedu vlády predseda Poslaneckej snemovne.
- Po **troch** neúspešných pokusoch môže prezident **rozpuštiť** Poslaneckú snemovňu.

Česká republika

V zmysle Ústavy Českej republiky predsedu vlády menuje prezident a na jeho návrh menuje aj ostatných členov vlády a poveruje ich riadením ministerstiev. Následne vláda musí predstúpiť pred Poslaneckú snemovňu (t. j. dolnú komoru parlamentu) **do tridsiatich dní** a požiadať ju o **vyslovenie dôvery**. Potiaľto sa česká právna úprava v zásade zhoduje s postupom, ktorý stanovuje Ústava Slovenskej republiky. Rozdiel však nastáva v prípade, že prezidentom vymenovaná vláda nezíska dôveru Poslaneckej snemovne. V takom prípade sa celý pokus **opakuje** znovu. Ak by však aj v poradí druhá vláda nezískala dôveru Poslaneckej snemovne, tak prezident menuje predsedu vlády na návrh **predsedu** Poslaneckej snemovne.

Ak Poslanecká snemovňa nevysloví dôveru vláde, ktorej predsedu menoval prezident na návrh predsedu Poslaneckej snemovne, tak môže prezident v zmysle článku 35 ods. 1 písm. a) Ústavy Českej republiky **rozpuštiť** Poslaneckú snemovňu.⁵²

V Českej republike sa dosiaľ vyskytli aj príklady tzv. úradníckych vlád. Na doplnenie uvádzame dva.

Úradnícka vláda Jana Fischera vznikla v dôsledku vyslovenia nedôvery Topolánkovej vláde v Poslaneckej snemovni v roku 2009. Strany ODS, ČSSD a Strana Zelených sa dohodli na novej vláde, ktorej predsedom sa stal Jan Fischer, predseda Českého štatistického úradu. Vláda bola vymenovaná 8. mája 2009, pričom 7. júna 2009 získala dôveru Poslaneckej snemovne (156 z 200 hlasov). Členmi vlády boli nestraníci, navrhnutí jednotlivými stranami. Vláda mala dokončiť české predsedníctvo v Rade Európskej únie a následne sa mali konať predčasné voľby, ktoré boli schválené ústavným zákonom. Avšak poslanec Melčák sa obrátil so sťažnosťou na Ústavný súd ČR, ktorý zákon označil za protiústavný. Predmetné rozhodnutie znamenalo uskutočnenie volieb v riadnom termíne v máji 2010, čím sa mandát dočasnej vlády o niekoľko mesiacov

⁵² Ústava Českej republiky. Dostupné na internete: <https://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html> [cit. 21.02.2020].

predĺžil. Vláda ukončila svoj mandát podaním demisie 25. júna 2010, pričom nová vláda bola menovaná 13. júla 2010.

Úradnícka vláda Jiřího Rusnoka vznikla po demisii Nečasovej vlády v roku 2013. Napriek deklarácii podpory vládnych strán pre Miroslavu Němcovú ako novú predsedníčku vlády sa prezident Miloš Zeman rozhodol vymenovať predsedu vlády podľa vlastného uváženia využívajúc absenciu určenia osoby, ktorú má vymenovať. Prezident Miloš Zeman vymenoval za predsedu vlády Jiřího Rusnoka. Rusnokova vláda tak bola vymenovaná 10. júla 2013. Podľa očakávaní však dňa 7. augusta 2013 nezískala dôveru Poslaneckej snemovne, a preto podala 13. augusta 2013 demisiu. Prezident ju následne poveril výkonom funkcie až do zostavenia novej vlády po predčasných voľbách. Nová vláda bola vymenovaná 29. januára 2014.

Stručné zhrnutie

- Kandidáta na predsedu vlády nominuje prezident **do 14 dní**.
- Ak svoje nominačné právo nevyužije, tak prechádza na parlament.
- Ak do 14 dní od prechodu práva nie je navrhnutý zoznam členov vlády, tak prezident **rozpuští** parlament.
- Kandidát predstaví svoju predstavu o vláde parlamentu do 14 dní.
- Parlament verejným hlasovaním povoľuje zostavenie vlády.
- Predseda vlády navrhne členov vlády prezidentovi do 7 dní.
- Prezident ich do 3 dní vymenuje.

Estónska republika

V zmysle článkov 78 a 89 estónskej ústavy nominuje predsedu vlády prezident. Postup formovania vlády je veľmi **podrobne upravený** a každá časť procesu má **presne stanovený časový rámec**.

Do štrnástich dní od podania demisie vládou (po prvej schôdzi parlamentu) **prezident** nominuje kandidáta na predsedu vlády, ktorého poverí zostavením vlády. Kandidát do štrnástich dní od poverenia predstaví parlamentu **správu o princípoch**, na ktorých chce zložiť vládu. Následne parlament bez rozpravy a verejným hlasovaním rozhodne, či **zmocní** kandidáta na zloženie vlády. Kandidát so zmocnením následne **do siedmych dní** predstaví prezidentovi **zoznam** členov vlády. Prezident ich vymenuje do troch dní.

Ak kandidát poverený prezidentom nedostane väčšinu hlasov prítomných poslancov v parlamente, nie je schopný alebo odmietne zložiť vládu, tak má prezident právo do siedmych dní vybrať iného kandidáta. Ak tak prezident neučiní alebo nestihne niekoho nominovať, alebo ďalší kandidát v zmysle vyššie uvedených podmienok nedostane zmocnenie parlamentu, nie je schopný alebo odmietne zostaviť vládu, tak právo nominovať kandidáta prechádza na parlament. Parlament nominuje kandidáta na predsedu vlády, ktorý predloží prezidentovi zoznam členov vlády. Ak zoznam nie je predložený do štrnástich dní od prechodu práva nominovať kandidáta na parlament, tak prezident zvolá predčasné voľby.⁵³

⁵³ Ústava Estónskej republiky. Dostupné na internete: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/530102013003/consolide> [cit. 21.02.2020].

Stručné zhrnutie

- Parlament **volí** predsedu vlády.
- Následne prezident menuje predsedu vlády a ostatných členov vlády.
- Na zvolenie je potrebná aspoň nadpolovičná väčšina hlasov prítomných poslancov.
- Ak sú dvaja kandidáti neúspešní, tak v tretej voľbe zvíťazí kandidát **s najvyšším počtom hlasov**.

Fínska republika

Formovanie vlády je upravená v Ústave Fínska v článku 61. Postup aktérov je v prípade Fínskej republiky **opačný**, než v Slovenskej republike. Kým v Slovenskej republike prvé úkony pri tvorbe vlády vykonáva prezident a až následne parlament, tak vo Fínskej republike najskôr koná parlament a až následne prezident.

Parlament volí predsedu vlády, ktorý je následne vymenovaný prezidentom do úradu. Prezident vymenuje ostatných ministrov na základe návrhu predsedu vlády.

Pred zvolením predsedu vlády poslanecké kluby, zastúpené v parlamente, **rookujú o programovom vyhlásení vlády** a zložení vlády. Na základe výsledku rokovaní a po rokovaní s predsedom parlamentu a poslaneckými klubmi, informuje prezident parlament o kandidátovi na predsedu vlády. Kandidát je zvolený za predsedu vlády, ak v hlasovaní získa aspoň nadpolovičnú väčšinu prítomných poslancov.

Ak kandidát nezíska potrebnú väčšinu, tak je navrhnutý iný kandidát podľa rovnakých postupov. Ak ani druhý kandidát nezíska potrebnú väčšinu počas hlasovania, tak sa konajú voľby predsedu vlády s verejným hlasovaním. Osoba s najvyšším počtom hlasov je zvolená.

Vláda bezodkladne predloží svoj program parlamentu vo forme vyhlásenia.⁵⁴

⁵⁴ Ústava Fínska. Dostupné na internete: <http://www.finlex.fi/en/laki/kaannokset/1999/en19990731.pdf> [cit. 21.02.2020].

Stručné zhrnutie

- Predsedu vlády menuje prezident.
- Ak žiadna strana nemá absolútnu väčšinu, tak prezident poverí predsedu strany **s relatívnou väčšinou**.
- Ak je neúspešný, tak nasleduje **ďalší v poradí**.
- Poverenie na zostavenie vlády platí **3 dni**.
- Ak nie je možné zostaviť vládu, tak nasledujú predčasné voľby.

Grécka republika

Proces tvorby vlády je v Grécku upravený najmä v článku 37 Ústavy Gréckej republiky.

Predsedu vlády **menuje prezident** a na základe odporúčania predsedu vlády menuje a odvoláva ostatných členov vlády a štátnych tajomníkov. Predsedu strany s absolútnou väčšinou (z 300 mandátov je 250 mandátov volených, 50 získa víťaz ako bonus) mandátov v parlamente vymenuje prezident za predsedu vlády. Ak žiadna zo strán nezískala absolútnu väčšinu, tak prezident udelí predsedovi strany **s relatívnou väčšinou** poverenie na zostavenie vlády, ktorej by parlament vyslovil dôveru.

Ak je poverený predseda neúspešný, tak je poverenie udelené predsedovi druhej najväčšej strany v parlamente. Ak je však aj ten neúspešný, tak poverenie dostane predseda tretej najsilnejšej strany v parlamente. Každé poverenie **platí tri dni**. Ak sú všetky poverenia neúspešné, tak prezident sa stretne so všetkými predsedami strán. Ak sa preukáže, že zostavenie vlády, ktorá by mala dôveru parlamentu je nemožné, tak sa prezident pokúsi zostaviť vládu zloženú zo všetkých strán do momentu konania (predčasných) parlamentných volieb. Ak je predmetný pokus neúspešný, tak prezident poverí predsedu Najvyššieho správneho súdu alebo Najvyššieho občianskeho a trestného súdu, alebo Dvora Audítorov zostavením vlády, ktorá bude mať čo najväčšiu podporu v parlamente do momentu uskutočnenia (predčasných) volieb. Prezident zároveň rozpustí parlament.

Ak nemá strana predsedu alebo hovorcu, alebo ak predseda alebo hovorca neboli zvolení do parlamentu, tak prezident poverí osobu navrhnutú parlamentným klubom.⁵⁵

⁵⁵ Ústava Grécka. Dostupné na internete: <https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/f3c70a23-7696-49db-9148-f24dce6a27c8/001-156%20aggliko.pdf> [cit. 21.02.2020].

Stručné zhrnutie

- Predsedu vlády **menuje** prezident.
- Na vyslovenie dôvery je potrebná väčšina všetkých poslancov.
- Poverenie trvá **30 dní**, možno ho predĺžiť o maximálne ďalších 30 dní.
- Ak sa nepodarí zostaviť vládu, tak prezident vymenuje **nestranícku vládu** a vyhlási voľby.

Chorvátska republika

Články 109, 109a a 109b Ústavy Chorvátskej republiky upravujú tvorbu vlády v Chorvátskej republike.

Členov vlády navrhuje osoba, ktorú poveril prezident zostavením vlády. Bezodkladne po sformovaní vlády alebo do tridsiatich dní od prijatia poverenia na zostavenie vlády predstaví dezignovaný predseda vlády zloženie vlády a jej program chorvátskemu parlamentu a požiada o **vyslovenie dôvery**. Vláda sa ujíma funkcie, ak je vyhlásenie dôvery podporené väčšinou všetkých poslancov chorvátskeho parlamentu. Predseda vlády a jej členovia skladajú slávnostný sľub pred chorvátskym parlamentom.

Prezident vymenuje predsedu vlády pred rozhodnutím o vyslovení dôvery chorvátskym parlamentom. Rozhodnutie o vymenovaní je podpísané **aj predsedom chorvátskeho parlamentu**. Rozhodnutie o vymenovaní ďalších členov vlády prijíma minister, podpisuje ho aj predseda parlamentu.

Ak do tridsiatich dní od prijatia poverenia nie je predseda vlády schopný zložiť vládu, tak prezident môže predĺžiť poverenie o maximálne ďalších 30 dní. Ak aj po uplynutí predĺženej doby nie je vláda zložená alebo jej nie je vyslovená dôvera parlamentu, tak prezident poverí inú osobu.

Ak v zmysle článkov 109 a 109a ústavy nie je zostavená žiadna vláda, tak prezident vymenuje nestranícku vládu a zároveň vyhlási **predčasné voľby**.⁵⁶

⁵⁶ Ústava Chorvátskej republiky. Dostupné na internete: [https://www.usud.hr/sites/default/files/dokumenti/The consolidated text of the Constitution of the Republic of Croatia as of 15 January 2014.pdf](https://www.usud.hr/sites/default/files/dokumenti/The%20consolidated%20text%20of%20the%20Constitution%20of%20the%20Republic%20of%20Croatia%20as%20of%2015%20January%202014.pdf) [cit. 21.02.2020].

Stručné zhrnutie

- Predsedu vlády **menuje** prezident.
- Predseda vlády predloží **do 14 dní** od menovania programové vyhlásenie.
- Na vyslovenie dôvery je potrebná **relatívna väčšina** poslancov.
- Ak nie je vymenovaný predseda vlády alebo vláda nezíska dôveru, tak predsedu vlády vyberá **dolná komora parlamentu** (Sejm).
- Ak Sejm do **14 dní** nenominuje predsedu vlády, tak prezident môže vymenovať ďalšieho kandidáta.
- Ak je predmetný kandidát neúspešný, tak prezident vyhlási predčasné voľby.

Poľská republika

Články 154 a 155 Ústavy Poľskej republiky upravujú proces formovania vlády.

Prezident menuje predsedu vlády a predseda vlády navrhuje zloženie rady ministrov. Prezident nominuje predsedu vlády **do 14 dní od ustanovujúcej schôdze** dolnej komory parlamentu (Sejmu). Členovia vlády skladajú sľub do rúk prezidenta.

Predseda vlády do 14 dní od vymenovania predloží programové vyhlásenie vlády Sejmu spoločne s návrhom na vyslovenie dôvery. Sejm vyjadruje súhlas s návrhom väčšinou prítomných poslancov (prítomných musí byť aspoň polovica poslancov).

Ak predseda vlády nebol vymenovaný alebo vláda nedostala dôveru, tak Sejm vyberie predsedu vlády a ním navrhnutých kandidátov väčšinou hlasov prítomných poslancov (prítomných musí byť aspoň polovica poslancov). Takto vybranú vládu prezident vymenuje a prijme ich sľub.

Ak nie je v zmysle predchádzajúceho postupu vymenovaná vláda, tak prezident do štrnástich dní vymenuje predsedu vlády a na jeho návrh aj ministrov. Sejm do štrnástich dní od vymenovania hlasuje o dôvere väčšinou hlasov prítomných poslancov (prítomných musí byť aspoň polovica poslancov).

Ak nebola vyslovená dôvera, tak prezident skráti volebné obdobie Sejmu a vyhlási voľby.⁵⁷

⁵⁷ Ústava Poľskej republiky. Dostupné na internete <https://www.sejm.gov.pl/prawo/konst/angielski/kon1.htm> [cit. 21.02.2020].

Stručné zhrnutie

- Predsedu vlády **navrhuje** prezident.
- Na zvolenie je potrebná väčšina všetkých poslancov.
- V prípade nezvolenia môže prezident opätovne navrhnúť kandidáta.
- Kandidátov však môžu navrhnúť **aj poslanci**.
- O kandidátoch sa hlasuje postupne.
- V prípade nezvolenia nasledujú predčasné voľby, jedine, ak by parlament nevyhlásil do 48 hodín ešte jednu voľbu.
- Proces navrhovania a voľby je v tretej voľbe podobný druhej voľbe.
- Ak je tretia voľba neúspešná, tak sa konajú predčasné voľby.

Slovinská republika

Formovanie vlády v Slovinskej republike upravuje najmä článok 111 a 112 Ústavy Slovinskej republiky.

Po konzultácii s predsedami poslaneckých klubov **navrhne** prezident Národnému zhromaždeniu (dolná komora parlamentu) kandidáta na predsedu vlády. Predseda vlády je zvolený, ak dostane väčšinu hlasov všetkých poslancov. **Hlasovanie** je tajné. Ak daný kandidát nezíska potrebnú väčšinu, tak prezident môže po opätovných konzultáciách **navrhnúť nového kandidáta** do štrnástich dní. Môže opätovne navrhnúť aj neúspešného kandidáta. Kandidátov môže navrhnúť aj poslanecký klub alebo desať poslancov. Ak bolo navrhnutých niekoľko kandidátov, tak sa hlasuje o každom samostatne a začína sa hlasovaním o kandidátovi navrhnutom prezidentom. Ak nie je zvolený, tak sa hlasuje o ďalších v poradí, v akom boli navrhnutí.

Ak nie je zvolený žiadny kandidát, tak prezident rozpustí Národné zhromaždenie a vyhlási nové voľby, s jednou výnimkou - ak do 48 hodín nerozhodne Národné zhromaždenie väčšinou hlasov prítomných poslancov o konaní nového hlasovania. V predmetnom hlasovaní stačí kandidátovi väčšina hlasov **prítomných** poslancov. O kandidátoch sa hlasuje samostatne v poradí podľa počtu hlasov získaných v predchádzajúcim hlasovaní, a potom o kandidátoch, ktorí sa zúčastnili hlasovania prvýkrát. Kandidát navrhnutý prezidentom má prednosť pred všetkými.

Ak je uvedený postup neúspešný, tak prezident rozpustí Národné zhromaždenie a vyhlási predčasné voľby.

Ministri sú v zmysle článku 113 Ústavy Slovinskej republiky **vymenúvaní a odvolávaní Národným zhromaždením** na návrh prezidenta. Pred vymenovaním sa musí minister zúčastniť schôdze príslušnej komisie (výboru) Národného zhromaždenia a odpovedať na jej otázky.⁵⁸

⁵⁸ Ústava Slovinskej republiky. Dostupné na internete <https://www.us-rs.si/media/constitution.pdf> [cit. 21.02.2020].

Stručné zhrnutie

- Predsedu vlády **menuje** parlament.
- Kandidátov navrhuje **predseda parlamentu**.
- Nehlasuje sa za kandidáta, ale **proti kandidátovi**.
- Ak nie je väčšina proti, tak je kandidát schválený.
- Prípustné sú najviac 4 opakovania tohto postupu.
- V prípade štvrtého odmietnutia kandidáta sa musia konať predčasné voľby.

Švédske kráľovstvo

Formovanie vlády je upravené v základných zákonoch Švédska (ústava a zákon o parlamente). Na rozdiel od Slovenskej republiky nevstupuje hlava štátu do procesu menovania novej vlády. Je to primárne **záležitosť parlamentu**.

Do **dvoch týždňov** od zvolania schôdze rozhodne novozvolený parlament hlasovaním o tom, či má predseda vlády dostatočnú podporu v parlamente. Ak nadpolovičná väčšina hlasuje „nie“, tak je predseda vlády odvolaný.

Keď je potrebné vymenovať predsedu vlády, tak predseda parlamentu zvolá na **konzultácie** zástupcov všetkých strán v parlamente. Predseda parlamentu sa pred podaním návrhu radí s podpredsedami parlamentu. Parlament hlasuje o návrhu do štyroch dní. Ak nadpolovičná väčšina všetkých poslancov hlasuje proti, tak je návrh odmietnutý. Inak je prijatý.

Ak je návrh odmietnutý, tak sa uvedený postup **zopakuje**. Ak je však návrh predsedu parlamentu odmietnutý aj štvrtýkrát, tak ďalšie návrhy nemožno podávať. Nové návrhy možno opätovne podávať až po voľbách. Ak nie sú v časovom horizonte troch mesiacov plánované riadne voľby, tak sa do troch mesiacov konajú predčasné voľby.

Ak je návrh schválený, tak predseda vlády informuje parlament bezodkladne o menách ministrov. Proces výmeny vlády sa uskutočňuje v Štátnej rade v prítomnosti hlavy štátu, v prípade absencie hlavy štátu v prítomnosti predsedu parlamentu. Predseda parlamentu je vždy pozvaný. Predseda parlamentu vydá menovaciu listinu pre predsedu vlády v mene parlamentu.⁵⁹

⁵⁹ Základné zákony Švédska. Dostupné na internete : <https://www.riksdagen.se/globalassets/07.-dokument--lagar/the-constitution-of-sweden-160628.pdf> [cit. 21.02.2020].

Záver

Predkladaný materiál sa zaoberal povoleným formovaním vlád v Slovenskej republike a vybraných štátoch Európskej únie. V prvej kapitole bola analyzovaná úloha parlamentu a hlavy štátu pri formovaní vlády z teoretického hľadiska.

Druhá kapitola objasnila proces tvorby vlád po parlamentných voľbách v podmienkach Slovenskej republiky. Analyzované bolo poverenie na zostavenie vlády, ktoré síce nemá oporu v texte Ústavy SR, ale stalo sa stabilnou súčasťou procesu formovania vlád. Poverenie vytvára priestor a oporu pre prezidenta, aby vymenoval za predsedu vlády osobu, ktorá má reálnu šancu na získanie dôvery Národnej rady Slovenskej republiky. Zatiaľ každý predseda vlády bol najskôr zostavením vlády **poverený** a až následne **vymenovaný**. Platilo to aj v prípade Mikuláša Dzurindu v roku 1998, kedy poverenie bolo výslovne formálne, keďže sa vládna koalícia dohodla na spolupráci ešte pred udelením poverenia pre Mikuláša Dzurindu.

Problematickejšou časťou však je **určenie osoby**, ktorú by mal prezident poveriť zostavením vlády. Z historického hľadiska to zatiaľ s jedinou výnimkou boli vždy najskôr zástupcovia strán, ktoré získali **najvyšší počet hlasov** vo voľbách. V roku 2002 prezident nepoveril zástupcu najsilnejšej strany, ale výzvou na rokovania politických strán vytvoril priestor pre pokus najsilnejšej strany na zostavenie vlády. Dvakrát sa stalo, že poverená osoba nebola schopná zostaviť vládu. V daných prípadoch nasledoval zástupca druhej najsilnejšej strany. Tí už boli schopní zostaviť vládu, takže sa ešte nestalo, aby bolo potrebné poveriť zástupcu tretej najsilnejšej strany.

Poverenie **nemusí** nutne vždy dostať **predseda strany**. Dvakrát sa stalo, že po voľbách bola poverená iná osoba. Predmetné rozhodnutia boli výsledkom vôle strán, ktorým pripadla úloha pokúsiť sa zostaviť vládu.

Vo väčšine skúmaných štátov **menuje** predsedu vlády **prezident**. Niektoré zo skúmaných štátov majú v ústave zakotvené, že prezident menuje predsedu vlády na základe **návrhu politických strán** (Slovenská republika). V prípade Gréckej republiky je prezident takisto viazaný ústavou v tom, koho má vymenovať za predsedu vlády (predseda strany s absolútnou väčšinou v parlamente, prípadne predsedovia ďalších najsilnejších strán v poradí). V iných štátoch je výber predsedu vlády riadený skôr ústavnými zvyklosťami, pričom väčšinou v tomto procese prezident komunikuje so zástupcami parlamentných strán. Výnimkou je situácia, keď predsedu vlády **volí parlament** (Fínska republika), alebo keď predsedu vlády **navrhne predseda parlamentu** (Švédske kráľovstvo).

Keďže však v parlamentnej demokracii je **vláda** za svoju činnosť **zodpovedná parlamentu** a pre výkon svojich právomocí potrebuje podporu parlamentu, je nevyhnutné, aby pri výbere predsedu vlády a celej vlády bolo zohľadnené rozloženie síl v parlamente.

Vo všetkých skúmaných štátoch musí vláda **získať dôveru parlamentu**. Zo skúmaných štátov jedine vo Švédsku potvrdzuje parlament iba predsedu vlády, keď hlasuje proti navrhnutému kandidátovi (tzv. negatívny parlamentarizmus), a celá vláda sa už nemusí uchádzať o dôveru parlamentu až dovtedy, pokiaľ jej predsedovi nie je parlamentom vyslovená nedôvera. Rozdiel je len v tom, v ktorej fáze procesu kreovania vlády parlament hlasuje a aká **väčšina** je potrebná pre potvrdenie vlády. Medzi skúmanými štátmi sa vyskytli nasledujúce možnosti:

- parlament hlasovaním **potvrdzuje vymenovaného** (zmocneného) **predseda vlády** – napr. Estónska republika, Slovinská republika, Švédske kráľovstvo;
- parlament hlasovaním **potvrdzuje novú vládu** – napr. Česká republika, Grécka republika, Slovinská republika;
- parlament hlasovaním schvaľuje **program** novej vlády – napr. Chorvátska republika, Poľská republika.

Na potvrdenie novej vlády môže byť potrebná:

- **absolútna väčšina** hlasov parlamentu – napr. Chorvátska republika, Slovinská republika;
- **relatívna väčšina** (väčšina prítomných poslancov) – napr. Poľská republika, Estónska republika, Fínska republika.

Rozdiely medzi skúmanými štátmi sú aj v tom, či sú zákonom **stanovené lehoty** na jednotlivé etapy procesu kreovania vlády a prípadne aká je dĺžka týchto lehôt.

Ďalšie rozdiely sú aj v postupe, ktorý sa uplatňuje v prípade neúspechu prvého pokusu o zostavenie vlády. Väčšinou je možné tento proces niekoľkokrát **opakovať**, pričom niektoré štáty majú stanovený maximálny limit pre počet takýchto opakovaní, napr. dvakrát (Česká republika, Estónska republika, Fínska republika), štyrikrát (Švédske kráľovstvo).

Po vyčerpaní tohto limitu existuje v niektorých štátoch ešte **ďalšia ústavná možnosť**, ako zostaviť vládu. Väčšinou právomoc výberu predsedu vlády **prechádza na parlament** – Česká republika, Estónska republika, Poľská republika; alebo prebehne priama verejná voľba predsedu vlády v parlamente, pričom víťazom sa stáva ten kandidát, ktorý získa najviac hlasov (Fínska republika). Vo väčšine sledovaných štátov je sankciou za neschopnosť vytvoriť vládu, ktorá by mala podporu parlamentu, **rozpustenie parlamentu** a vyhlásenie predčasných volieb.

Použité zdroje

Odborná literatúra

- 1) BALOG, B., TRELLOVÁ, L.: Kreačná právomoc prezidenta Slovenskej republiky - právo alebo povinnosť? (Interpretačné a aplikačné problémy ústavného vyjadrenia). Právnik, 149, č. 8, 2010, s. 796-821. ISSN 0231-6625.
- 2) Bude sa na Slovensku dobre žiť?, Hospodárske noviny. 2. novembra 1998, č. 210.
- 3) Brunclík, M. 2014. Co jsou úřednické kabinety a za jakých okolností vznikají? Česká republika v mezinárodním srovnání. Acta Politologica 6, 1, 1-23.
- 4) Brunclík, M. 2018. Úřednické kabinety v Evropě. Habilitačná práca. Praha: Univerzita Karlova.
- 5) Bulmer, E. 2017. Government Formation and Removal Mechanisms. International IDEA Constitution-Building Primer 17. Available at: <https://www.idea.int/sites/default/files/publications/government-formation-and-removal-mechanisms-primer.pdf>
- 6) CIBULKA, L. a kol.: Štátoveda. Bratislava: Wolters Kluwer, 2017, s. 358. ISBN 978-80-8168-733-4.
- 7) Cotta, M. 2018. Technocratic Government versus Party Government? Non-partisan Ministers and the Changing Parameters of Political Leadership in European Democracies. In A. Costa Pinto et al. (eds.), Technocratic Ministers and Political Leadership in European Democracies, Palgrave Studies in Political Leadership.
- 8) Dôvodová správa k Civilnému mimosporovému poriadku. Dostupné na internete: <https://www.nrsr.sk/web/Dynamic/DocumentPreview.aspx?DocID=408723>.
- 9) DRGONEC, J.: Ústava Slovenskej republiky. Teória a prax. Bratislava: C. H. Beck, 2015, s. 1260. ISBN 978-80-89603-39-8.
- 10) GIBA, M. a kol.: Ústavné právo. Bratislava: Wolters Kluwer, 2019, s. 481. ISBN 978-880-571-0086-7.

- 11) Hanley, S. 2017. Legitimacy and the Paradox of Technocratic Government in Newer European Democracies: The Fischer Administration in the Czech Republic Revisited. East European Politics and Societies and Cultures.
- 12) HORSKÝ, M.: Vládu nezostaví Smer ani SaS. Igor Stupňan. Pravda [online]. 2016. Dostupné na internete: <https://spravy.pravda.sk/parlamentne-volby-2016/clanok/385845-horsky-vladu-nezostavi-smer-ani-sas/>.
- 13) Cheibub, J.A., Martin, S. and Rasch, B.E. 2015. Government Selection and Executive Powers: Constitutional Design in Parliamentary Democracies. West European Politics, 38:5, 969-996.
- 14) Krátko, Hospodárske noviny. 29. októbra 1998, č. 208. s. 2.
- 15) Landsford, T. 2013. Political Handbook of the World 2013. CQ Press.
- 16) Landsford, T. 2017. Political Handbook of the World 2016-2017. CQ Press.
- 17) Mackenzie, J. a Kyriakidou, D. 2012. A tale of two technocrats: paths diverge for Greece and Italy. Reuters. Dostupné na: <https://www.reuters.com/article/us-italy-greece/a-tale-of-two-technocrats-paths-diverge-for-greece-and-italy-idUSTRE8120LW20120203>.
- 18) McDonnell, M. & Valbruzzi, M. 2014. Defining and classifying technocrat-led and technocratic governments. European Journal of Political Research 53: 654–671.
- 19) Náhradníkovi pozve prezident, Pravda. 2. novembra 1994, ročník 4, č. 253. s. 1.
- 20) OROSZ, L., VOLČKO, V.: Ústavné zvyklosti a ich vplyv na interpretáciu, aplikáciu a zmenu práva. s. 13. Dostupné na internete: https://www.ustavnysud.sk/documents/10182/992164/ust_zvyk.pdf/308e3314-1bf3-4f4a-9fbb-061db53f0139.
- 21) Poverenie pre Smereka, Pravda. 10. októbra 1998, ročník 8, č. 234.
- 22) Rasch, B.E., Martin, S. Cheibus, J.A. 2015. Parliaments and Government Formation. Unpacking Investiture Rules. Oxford University Press.
- 23) Správa z 22. septembra 2002. Dostupné na internete: <https://archiv.prezident.sk/schuster/index8d34.html?548>.

- 24) Správa z 27. septembra 2002. Dostupné na internete: <https://archiv.prezident.sk/schuster/index8d34.html?548>.
- 25) Správa z 20. júna 2006. Dostupné na internete: https://archiv.prezident.sk/gasparovic/index6e8a.html?rok-2006&news_id=2641.
- 26) Správa z 14. júna 2010. Dostupné na internete: https://archiv.prezident.sk/gasparovic/index04d2-3.html?rok-2010&news_id=11526.
- 27) Správa z 23. júna 2010. Dostupné na internete: https://archiv.prezident.sk/gasparovic/indexa680.html?rok-2010&news_id=11572.
- 28) Správa z 15. marca 2012. Dostupné na internete: https://archiv.prezident.sk/gasparovic/indexf6ea.html?rok-2012&news_id=14888.
- 29) Správa zo 4. apríla 2012. Dostupné na internete: https://archiv.prezident.sk/gasparovic/index5122.html?rok-2012&news_id=14937.
- 30) Správa z 9. marca 2016. Dostupné na internete: <https://www.prezident.sk/article/robert-fico-prijal-od-prezidenta-povorenie-zostavit-vladu/>.
- 31) Tlač č. 58. Dostupné na internete: <https://www.nrsr.sk/dl/Browser/DsDocument?documentId=285230>.
- 32) Uznesenie ÚS SR sp. zn. I. ÚS 39/93 z 2. júna 1993. Dostupné na internete: <https://www.slov-lex.sk/judikaty/-/spisova-znacka/I%252E%2B%25C3%259A%2B39%252F93>.

Právne predpisy

- 33) Zákon č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov. Dostupné na internete: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1992/460/>.
- 34) Ústavný zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 70/1994 Z. z. o skrátení volebného obdobia Národnej rady Slovenskej republiky. Dostupné na internete: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1994/70/19940410>.
- 35) Ústavný zákon č. 82/2006 Z. z. o skrátení volebného obdobia Národnej rady Slovenskej republiky. Dostupné na internete: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2006/82/20060214>.

- 36) Ústavný zákon č. 330/2011 Z. z. o skrátení volebného obdobia Národnej rady Slovenskej republiky. Dostupné na internete: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2011/330/20111018>.
- 37) Zákon č. 40/1964 Z. z. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov. Dostupné na internete: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1964/40/>.
- 38) Zákon č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva v znení neskorších predpisov. Dostupné na internete: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2014/180/>.
- 39) Zákon č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok v znení neskorších predpisov. Dostupné na internete: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2015/161/>.
- 40) Ústava Českej republiky. Dostupné na internete: <https://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>.
- 41) Ústava Estónskej republiky. Dostupné na internete v angličtine: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/530102013003/consolide>.
- 42) Ústava Fínska. Dostupné na internete v angličtine: <http://www.finlex.fi/en/laki/kaannokset/1999/en19990731.pdf>.
- 43) Ústava Grécka. Dostupné na internete v angličtine: <https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/f3c70a23-7696-49db-9148-f24dce6a27c8/001-156%20aggliko.pdf>.
- 44) Ústava Chorvátskej republiky. Dostupné na internete v angličtine: <https://www.usud.hr/sites/default/files/dokumenti/The consolidated text of the Constitution of the Republic of Croatia as of 15 January 2014.pdf>.
- 45) Ústava Poľskej republiky. Dostupné na internete v angličtine: <https://www.sejm.gov.pl/prawo/konst/angielski/kon1.htm>.
- 46) Ústava Slovinskej republiky. Dostupné na internete v angličtine: <https://www.us-rs.si/media/constitution.pdf>.
- 47) Základné zákony Švédska. Dostupné na internete v angličtine: <https://www.riksdagen.se/globalassets/07.-dokument-lagar/the-constitution-of-sweden-160628.pdf>.

Príloha - rešerš Oddelenia Parlamentná knižnica

ČLÁNKY

Úloha prezidenta republiky při odvolávání člena vlády / Vladislav Vnenk.

In: **Právní rozhledy**. - ISSN 1210-6410. - Roč. 15, č. 15-16 (2017), s. 556-559.

Anotácia: Rozbor právomocí prezidenta a jeho ústavnej úlohy při odvolávání ostatných členov vlády a možnosti odvolať navrhnutého člena vlády. Príspevok nadväzuje a dopĺňa už publikované články s tematikou zostavovania vlády a úlohou prezidenta republiky v tomto procese.

Eurovoc:

hlava štátu - vláda - minister

0406 politický rámec

0436 výkonná moc a štátna správa

Postavenie vlády v procese jej utvárania / Zuzana Zelenajová.

In: **Justičná revue**. - ISSN 1335-6461. - Roč. 69, č. 8-9 (2017), s. 953-963.

Anotácia: Autorka upriamuje pozornosť na postavenie novovymenovanej vlády, ktorej nebolo ešte schválené programové vyhlásenie, a teda jej nebola vyslovená dôvera zo strany národnej rady. Jej postavenie nie je v ústavnom texte ani v judikatúre jednoznačne určené, a dosiaľ jej nevenovala prílišnú pozornosť ani právna doktrína. Nosnou časťou článku je zodpovedanie otázky, či možno vysloviť nedôveru vláde, resp. členovi vlády, ktorej programové vyhlásenie ešte nebolo schválené.

Eurovoc:

vláda - parlament

0436 výkonná moc a štátna správa

0421 parlament

Postavenie prezidenta v ústavnom systéme Slovenskej republiky vo fáze hľadania / Jakub Neumann.

In: **Justičná revue**. - ISSN 1335-6461. - Roč. 69, č. 12 (2017), s. 1514-1529.

Anotácia: Autor pojednáva o postavení prezidenta v parlamentnej forme vlády. Cieľom je uviesť a zadefinovať základné - (de)formujúce - okolnosti vývoja hlavy štátu, so zameraním na výkon menovacích právomocí, ktorých výkon sa v období (nielen) posledných rokov javí byť azda najproblematickejší. V prvej časti je skúmaná otázka vhodnosti (ne)priamej voľby prezidenta republiky. Druhá časť sa venuje vplyvom prezidenta na parlamentnú formu vlády v podmienkach Slovenskej republiky. Tretia časť pojednáva o vhodnosti a rozsahu diskrečnej právomoci v rukách prezidenta republiky.

Eurovoc:

hlava štátu - prezidentské voľby - všeobecné volebné právo

0406 politický rámec

0416 volebná sústava

Ústavní rozměr vládní krize z května 2017 / Jan Kysela, Jan Wintr.

In: **Právní rozhledy**. - ISSN 1210-6410. - Roč. 25, č. 13-14 (2017), s. 457-463.

Anotácia: Skutkové okolnosti ústavnej reflexie vládnej krízy. Demisia predsedu vlády ako demisia vlády. Nesplnenie povinnosti odvolať člena vlády na návrh predsedu vlády ako hrubé porušenie Ústavy. Na okraj úvah o prípustnosti kompetenčnej žaloby predsedu vlády.

Forma vlády podľa Ústavy Slovenskej republiky / Ján Drgonec.

In: **Justičná revue**. - ISSN 1335-6461. - Roč. 68, č. 10 (2016), s. 1007-1033.

Anotácia: Modely formy vlády. Zrod parlamentarizmu. Výslovne určená a implikovaná úprava parlamentnej formy vlády. Parlamentná forma vlády podľa právnej vedy. Ústavné zmeny s relevanciou pre ďalšie oslabovanie parlamentnej formy vlády. Ústavné implikácie spojené s formou vlády. Forma vlády v rozhodnutiach Ústavného súdu SR.

Eurovoc:

ústava - ústavné právo

1206 pramene a odvetvia práva

"Prezidentská vláda" alebo aké sú možnosti jej vytvorenia podľa Ústavy SR / Zuzana Zelenajová.

In: **Justičná revue**. - ISSN 1335-6461. - Roč. 68, č. 10 (2016), s. 1067-1074.

Anotácia: Predmetom úvahy je aplikácia čl. 115 ods. 3 Ústavy SR na vládu, ktorá bola menovaná prezidentom a nikdy jej nebola vyslovená dôvera, na tzv. "prezidentskú vládu". Ide o vládu menovanú prezidentom, ktorej programové vyhlásenie po 30-tich dňoch neschváli Národná rada SR a ktorá vykonáva svoju pôsobnosť ďalej - na základe poverenia prezidenta. Jej špecifickosť spočíva v aktívnom zapojení sa prezidenta do procesu kreácie vlády a aj jej trvania, pretože do veľkej miery závisí od jeho vôle. Možnosť existencie takejto vlády predstavuje odchýlku z pravidla, že vláda je kreačne závislá od parlamentu, a vyvoláva viaceré otázky.

Eurovoc:

ústava - vláda - hlava štátu

1206 pramene a odvetvia práva

0436 výkonná moc a štátna správa

0406 politický rámec

Problematika jmenování předsedy vlády a úvahy de constitutione ferenda / Vladislav Vnenk.

In: **Právní rozhledy**. - ISSN 1210-6410. - Roč. 24, č. 15-16 (2016), s. 556-559.

Anotácia: Príspevok je venovaný problematike menovania predsedu vlády za podporného použitia metód historického výkladu v súlade s textom Preambule, teda výkladom prihliadajúcim ku "všetkým dobrým tradíciám českej štátnosti".

Eurovoc:

premiér - ústava

0436 výkonná moc a štátna správa

1206 pramene a odvetvia práva

Národná rada Slovenskej republiky v parlamentnej forme vlády / Dušan Nikodým.

In: **Právny obzor**. - ISSN 0032-6984. - Roč. 98, č. 6 (2015), s. 571-589.

Anotácia: Autor sa venuje otázkam, ktoré vplyvajú na charakter parlamentu (v ďalšom SNR a od roku 1993 NR SR), jeho funkčnosti, resp. predpokladom na jeho pôsobenie v parlamentnej forme vlády. Pôjde o otázky kryštalizácie politickej scény v parlamente, vplyv volebného systému na zloženie parlamentu, referendum a účasti záujmových skupín na normotvorbe.

Eurovoc:

parlament - volebný systém - referendum - politické strany - volebná kampaň - záujmová skupina

0421 parlament

0416 volebná sústava

0411 politická strana

0431 politika a bezpečnosť verejnosti

Rozbor pravomoci prezidenta ke jmenování ostatních členů vlády metodou historického výkladu / Vladislav Vnenk.

In: **Právní rozhledy**. - ISSN 1210-6410. - Roč. 23, č. 1 (2015), s. 29-32.

Anotácia: Čl. 68 odst. 2 Ústavy ČR je jedným z najspornejších článkov čo do výkladu Ústavy, ako i ústavného poriadku vôbec. Široké názorové spektrum výkladu tohto článku právnou vedou, nejasná úprava a absencia judikatúry vedie k potrebe použitia historického výkladu, ktorý je v tomto prípade veľmi potrebný.

Eurovoc:

hlava štátu - ústava - ústavné právo - vláda

0406 politický rámec

1206 pramene a odvetvia práva

0436 výkonná moc a štátna správa

Problematika jmenování vlády prezidentem republiky (malá úvaha na velké téma) / Josef Barák.

In: **Právní rozhledy**. - ISSN 1210-6410. - Roč. 22, č. 9 (2014), s. 329-335.

Anotácia: Menovanie novej vlády po voľbách do Poslaneckej snemovne ČR. Menovanie novej vlády v priebehu funkčného obdobia Poslaneckej snemovne. Počet pokusov prezidenta republiky menovať vládu. Povaha lehôt súvisiacich s menovaním vlády a dĺžka tohto procesu. Úprava čl. 66 Ústavy.

Eurovoc:

vláda - hlava štátu

0436 výkonná moc a štátna správa

0406 politický rámec

Ústavná legislatíva a otvorené problémy / Dušan Nikodým.

In: **Právny obzor**. - ISSN 0032-6984. - Roč. 97, č. 6 (2014), s. 555-562.

Anotácia: Za priority, ktoré treba riešiť de lege constitutione, možno považovať ústavné riešenie skrátenia volebného obdobia parlamentu, novelizovať čl. 115 ústavy vo veci predchádzajúceho súhlasu prezidenta k niektorým aktom dočasnej vlády, zrušiť ústavný zákon č. 254/2006 Z.z. o zriadení činnosti výboru NR SR na preskúmavanie rozhodnutí NBÚ a komplexne zaradiť do ústavy úpravu vzťahov SR k Európskej únii.

Eurovoc:

legislatíva - ústava - volený mandát - hlava štátu - referendum

1206 pramene a odvetvia práva

0421 parlament

0406 politický rámec

0416 volebná sústava

Zodpovednosť za kontrasignované rozhodnutia prezidenta Slovenskej republiky / Marek Domin.

In: **Justičná revue**. - ISSN 1335-6461. - Roč. 65, č. 4 (2013), s. 443-463.

Anotácia: Ústava SR podmieňuje platnosť niektorých rozhodnutí prezidenta podpisom predsedu vlády alebo ním povereného ministra. V teórii ide o tzv. inštitút kontrasignácie aktov hlavy štátu. Podľa čl. 102 ods. 2 v týchto prípadoch za rozhodnutie prezidenta zodpovedá vláda. Cieľom príspevku je objasnenie podoby, prostriedkov a dôsledkov zodpovednosti za kontrasignované rozhodnutia prezidenta. Osobitná pozornosť bude venovaná vzťahu (ne)zodpovednosti za kontrasignované rozhodnutia prezidenta a čl. 106 a 107 Ústavy SR. Otázka eventuálnej zodpovednosti za odmietnutie kontrasignácie.

Eurovoc:

hlava štátu - ústava - premiér - vláda

0406 politický rámec

1206 pramene a odvetvia práva

0436 výkonná moc a štátna správa

Vyslovení konstruktivní nedůvěry vládě aneb jak posílit stabilitu ústavního systému České republiky / Petr Mlsna.

In: **Správní právo**. - ISSN 0139-6005. - Roč. 45, č. 1-2 (2012), s. 1-2 (Legislativní příloha).

Anotácia: Autor sa venuje návrhu novely Ústavy ČR, ktorá obsahuje zavedenie inštitútu konstruktívnej nedôvery vládě do českého ústavného poriadku a stručne popisuje zahraničné právne úpravy, ktorými bol návrh novely Ústavy ovplyvnený - ide o úpravu SRN, Španielska, Poľska, Slovinska a Maďarska.

Eurovoc:

návrh na vyslovenie nedôvery - vláda - priamo volená snemovňa - premiér - hlava štátu - ústava

0421 parlament

0436 výkonná moc a štátna správa

0406 politický rámec

1206 pramene a odvetvia práva

Nález Ústavního soudu o zrušení ústavního zákona č. 195/2009 Sb. a morálka práva (nad procesními aspekty kauzy "Melčák") / Štěpán Klapka.

In: **Právní rozhledy**. - ISSN 1210-6410. - Roč. 18, č. 2 (2010), s. 60-66.

Anotácia: Nálezom zo dňa 10.9.2009, sp.zn. Pl. ÚS 27/09, rozhodol Ústavný súd ČR o zrušení ústavného zákona č. 195/2009 Sb., o skrátení piateho volebného obdobia Poslaneckej snemovne. Autor sa zameriava na niektoré procedurálne aspekty vydania nálezu a pokúša sa ukázať, že problémy, ktoré v tejto fáze nastali, ohrozili legalitu meritórneho rozhodnutia.

Eurovoc:

priamo volená snemovňa - nález - ústavný súd - volený mandát

0421 parlament

1221 súdnictvo

1226 organizácie justície

Zrušení ústavního zákona Ústavním soudem / Zdeněk Koudelka.

In: **Právník**. - ISSN 0231-6625. - Roč. 149, č. 10 (2010), s. 1067-1086.

Anotácia: Ústavný súd ČR zrušil ústavný zákon (Nález č. 318/2009 Sb. (Pl. ÚS 27/09), ktorým bol zrušený ústavný zákon č. 195/2009 Sb., o skrátení piateho volebného obdobia Poslaneckej snemovne), a tým prekročil Rubikon, pretože vyšiel mimo tradične chápanú rolu ochrany ústavnosti voči právnym predpisom nižšej právnej sily. Odloženie vykonateľnosti. Legitímnosť predčasných volieb. Ústavný poriadok. Retroaktivita. Podstatné náležitosti demokratického právneho štátu. Ústavná kategória "zákon". Zrušenie dňom vyhlásenia. Legitímne očakávanie.

Eurovoc:

ústavný súd - nález - volený mandát

1226 organizácie justície

1221 súdnictvo

0421 parlament

Zákonodarná činnost' posunula hranice možného - pokud jde o počet předložených návrhů zákonů.

In: **Právní rozhledy**. - ISSN 1210-6410. - Roč. 17, č. 18 (2009), s. I (príloha Legislativa).

Anotácia: Končiace 5. volebné obdobie Poslaneckej snemovne Parlamentu ČR prinieslo do legislatívneho procesu zvýšenú legislatívnu aktivitu, na ktorej sa prakticky nepodpísalo skrátenie volebného obdobia ani predložený čas potrebný k vytvoreniu stabilnejšej vlády.

Eurovoc:

legislatíva - legislatívny proces - mimovládny návrh zákona - vládny návrh zákona -

legislatívne návrhy - priamo volená snemovňa

1206 pramene a odvetvia práva

0426 parlamentné rokovanie

0421 parlament

Ústavněprávní kolokvium o jednorázových ústavních zákonech / Jan Wintr.

In: **Právník**. - ISSN 0231-6625. - Roč. 148, č. 10 (2009), s. 1134-1136.

Anotácia: Dňa 17. júna 2009 sa uskutočnilo na pražskej právnickej fakulte ústavnoprávne kolokvium na tému jednorázových ústavných zákonov. Kolokvium bolo inšpirované prijatím kontroverzného ústavného zákona o skrátení piateho volebného obdobia Poslaneckej snemovne ČR.

Eurovoc:

ústavné právo - kontrola ústavnosti

1206 pramene a odvetvia práva

Zastupovanie predsedu Národnej rady Slovenskej republiky / Boris Balog.

In: **Justičná revue** : Časopis pre právnu prax. - Roč. 58, č. 5 (2006), s. 759-763.

Anotácia: Článok sa zaoberá zastupovaním predsedu Národnej rady SR v súvislosti s prijatím ústavného zákona č. 82/2006 Z.z. o skrátení volebného obdobia Národnej rady SR a jeho doplnením pri prerokovaní v Národnej rade SR o nový článok 2.

Eurovoc:

parlament - predseda - volený mandát

0421 parlament

1006 orgány a zamestnanci Spoločenstva

Materiální ohnisko ústavy a diskrece ústavodárce / Pavel Holländer.

In: **Právník** : Teoretický časopis pro otázky státu a práva. - Roč. 144, č. 4 (2005), s. 313-336.

Anotácia: Ústavný zákon č. 69/1998 Sb. o skrátení volebného obdobia Poslaneckej snemovne: Nastolenie otázky rozsahu diskrecie ústavodarcu pri prijímaní ústavných zákonov. Európske poohliadnutie. Imperatív nezmeniteľnosti a judikatúra Ústavného súdu ČR. Weyrov argument per petitionem principii a čl. 9 odst. 2 Ústavy. Diskrécia ústavodarcu, "konštruktívna metafyzika" a súdny prieskum "jednoduchého ústavného práva".

Eurovoc:

ústava - ústavné právo - ústavný súd

1206 pramene a odvetvia práva

1226 organizácie justície

Fenómén predčasných parlamentných volieb a referenda / Ernest Valko, Katarína

Babiaková.

In: **Justičná revue** : Časopis pre právnu prax. - Roč. 56, č. 3 (2004), s. 291-298.

Anotácia: Rozbor ústavného inštitútu referenda v spojení s problematikou možných foriem zmeny Ústavy SR v zmysle jej platného znenia. Názory právnickej verejnosti uverejnené v r. 1997-2000. Základné argumenty v neprospech a v prospech možnosti zmeny ústavy referendum. Rozbor výkladu Ústavného súdu SR k čl. 72 a čl. 93 ods. 2 Ústavy SR, ktorým ústavný súd zaujal stanovisko k problematike v r. 1997. Otázka súladu referenda o skrátení volebného obdobia NR SR s čl. 27 Ústavy SR a zákonom č. 85/1990 Zb. o petičnom práve.

Eurovoc:

predčasné voľby - referendum

0416 volebná sústava

Vývoj formy vlády v Slovenskej republike (V kontexte vývoja Ústavy Slovenskej republiky) / Eubor Cibulka.

In: **20 rokov Ústavy Slovenskej republiky - I. Ústavné dni - I. zväzok.** - ISBN 978-80-8152-000-6. - S. 155-167.

Anotácia: Autor na základe vývoja Ústavy SR analyzuje vývoj vzťahov medzi Národnou radou SR, prezidentom SR a vládou SR. Poukazuje, ako sa do architektúry týchto vzťahov premietli jednotlivé novelizácie Ústavy SR.

Eurovoc:

vláda - ústava - novela zákona

0436 výkonná moc a štátna správa

1206 pramene a odvetvia práva

0426 parlamentné rokovanie

KNIHY

Politické hry / Michal Horský. - 1. vyd. - Bratislava : Marenčin PT, spol. s r.o., 2016. - 255 s. - ISBN 978-80-8114-616-9 : 11.90.

S 05226 / 67691 (Právnická študovňa) - S 05273 / 67996 (Právnická študovňa)

Eurovoc:

politológia - politika - predčasné voľby - voľby - politická kultúra - politická situácia - Slovensko

3611 humanitné vedy

0431 politika a bezpečnosť verejnosti

0416 volebná sústava

7206 Európa

Pokušení vládnoucích: politika volebních reforém ve střední Evropě / Jakub a kol.

Charvát. - 1. vyd. - Praha : Metropolitan University Prague Press, 2015. - 189 s. - ISBN 978-80-87956-30-4 : 11.25.

S 05372 / 69569 (Právnická študovňa)

Eurovoc:

volebná reforma - volebný systém - východná Európa - Československo - demokracia

0416 volebná sústava

7206 Európa

7236 politická geografia

0406 politický rámec

Voľby 2012 / zost. Dušan Štrauss. - Trenčín : Transparentnosť, 2012. - 360 s. - ISBN 978-80-971197-7-5.

S 04565 / 59633 (Právnická študovňa)

Eurovoc:

voľby - volebné výsledky - politické strany - parlamentné voľby

0416 volebná sústava

0411 politická strana

Výsledky hlasovania vo voľbách do Národnej rady Slovenskej republiky 10. marec 2012. - 1. vyd. - Bratislava : Štatistický úrad Slovenskej republiky, 2012. - 164 s. - ISBN 978-80-8121-109-6.

S 04345 / 57256 (Právnická študovňa)

Eurovoc:

parlamentné voľby - predčasné voľby - volebné výsledky
0416 volebná sústava

Voľby do Národnej rady Slovenskej republiky 2012 : komentár k zákonu č. 333/2004 Z. z. o voľbách do Národnej rady Slovenskej republiky. - Bratislava : Merkury, s.r.o., 2011. - 111 s. - ISBN 978-80-89458-19-6.

P 6812 / 56779 (Právnická študovňa)

Eurovoc:

politika - voľby - parlamentné voľby
0431 politika a bezpečnosť verejnosti
0416 volebná sústava